

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izven nedeļe in praznikov.
Ismerati: do 30 petih vrst 4 D, do 100 vrst 4 D 50 p, večji ismerati
petih vrst 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, prekleti beseda 1 D;
Popust po dogovoru. — Ismeratni davek posebej.
Vprašanjem glede ismeratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
ulica št. 5, priljubno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 304.
Dopise sprejema le podpisano in zahteva frankovanje.
Rekopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1.50, 8 in več
2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:

	V Ljubljani	po pošti	V inozemstvu
12 mesecev	Din 240—	Din 240—	Din 360—
6 mesecev	120—	120—	180—
3 mesecev	60—	60—	90—
1 mesec	20—	20—	30—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 30 p. po nakazilu.
Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo odzvati.

Naše manjšine v Avstriji.

(Izv. dopis.)

Pred nekaj tedni smo pojasnili na tem mestu takozvano »brnsko pogodbo«, sklenjeno l. 1920 med CSR in Avstrijo, ki vsebuje pravice češke narodne manjšine na Dunaju. Dejali smo, da je bila ta pogodba in zlasti način njene izvajanja najlepši vzorec za pogodbo med Avstrijo in Jugoslavijo takrat, ko je prišel skromni Seipel v Beograd. Ne bomo ponavljali znanih rekriminacij, ker se takrat ne le ni nič storilo, marveč smo položaj naših manjšin še poslabšali vsled nerodnosti, da hujše ne rečem, takratnega poslanika Tiče Popovčica.

Pretekli teden je zborovala na Dunaju mešana češko-avstrijska komisija o razlikah, ki so nastale v izvrševanju »brnske pogodbe«. Komuniste nam je sporočil, da so pogajanja povoljno zaključena. — Češka manjšina na Dunaju ima 37 šol, ki so čedalje boljše, pritožb je čedalje manj. Za to že skrbijo češki (socialistični) zastopniki v deželni (mestnem) zboru in okrajnih zastopnikih. — Iz tega slučaja imamo dokaz, da je lahko dobra tudi taka taktika, kakoršno so izvajali pri zadnjih volitvah češki socialni demokrati, ako so — možje na pravem mestu. Dokler imajo voditelje, kakor n. pr. Antonina Macháta, lahko vsa češka manjšina brez razlike strank mirno zaupa njim svojo usodo.

Ze večkrat smo naglašali vzorno manjšinsko delo na češkoslovenski strani, podprto iz CSR. Postavljali smo to delo za vzgled našim merodajnim krogom, ki so poklicani, da vodijo ali vsaj podpirajo naše manjšine v Avstriji. Zaman ves trud! — Celo to je bilo zabranjeno, da se naša slovenska in gradščanska manjšina nasloni na Čehe, na njihove izborne organizacije. Uredništvu »Koroškega Slovenca« je bilo naročeno, da se mora izsiliti iz hiše češ. »Narodnega Odbora«, kjer je imelo sobo — brezplačno. Le nikake dotike s Čehi, to je bila vsa modrost, ki jo je morala sprejeti naša manjšina za — direktivo. Take vrste diplomatije spadajo v umobolnico, ne pa na odgovorna mesta. — Škandal, ki se je pred letom izvršil izrecno proti koroškim Slovincem, še ni popravljen.

Omenjali smo tudi članek »Die Lage der Slovenen in Kärnten« v Cillier Zeitung. Zadnji »Koroški Slovenec« prinaša opopran odgovor bolj nadrobno, posebno gledé na šolstvo. Kako škandalozne razmere vladajo v takozvanih utrakovskih šolah, čitamo v tem članku podrobne podatke. Celo »Cillier Zeitung« pa je vedela naštetiti le tri — slovenske šole: v Selcah, v Št.

Jakobu v Rožu in v Št. Rupertu pri Velikovicu. Ali tudi tu ni vse v redu in »K. S.« objavlja obširnejše poročila. — V Selcah n. pr. poučujejo nemščino od 3. šol. leta naprej le po 3 ure na teden, kar je staršem premalo. Šolska oblast noče dovoliti več pouka, ker upa, da s tem škoduje slovenski šol.

Ali ne samo tri šole, na Koroškem bi morali imeti že vsaj — 35 slov. šol, strogo po zakonu, in to v smislu izjave in podpisa staršev. Kako sitno je lahko marsikomu, da podpisuje tako prošnjo, vemo prav dobro, ker poznamo koroške razmere. Vendar je dalo podpisovanje za slovensko šolo naslednje zanimive rezultate:

Šolski okoliš:	Število:	šol:	pol. l.
1. Apače	10	24	10
2. Baidiša	35	51	28
3. Bilčovs	90	102	110
4. Bistrica in Sveče	52	69	52
5. Blato pri Pliberku	33	44	24
6. Božji grob	32	39	35
7. Brnca	57	80	48
8. Dobrla vas	54	74	39
9. Galicija	16	21	10
10. Glinje	20	42	15
11. Globasnica	53	60	46
12. Gorenje	39	56	31
13. Gorje pri Zili	23	44	14
14. Grebinj	49	65	61
15. Hodiša	42	51	39
16. Kotmara vas	28	46	18
17. Krčanje	35	31	40
18. Ledence	30	47	29
19. Libeliče	35	36	32
20. Libuče	84	51	36
21. Ljubelj	10	20	8
22. Loče ob jezeru	55	67	63
23. Maloše	25	33	23
24. Marja na Zili	18	29	14
25. Mohliče	9	9	6
26. Obirsko	27	35	34
27. Podgorje v Rožu	46	77	34
28. Radiše	31	54	32
29. Rožek	47	66	46
30. Ruda	29	39	33
31. Sece	88	101	71
32. Slov. Plajberk	21	46	26
33. Suha	40	57	29
34. Škocjan v Poljani	29	49	29
35. Škofiče	61	61	40
36. Smarijeta v Rožu	37	46	23
37. Smarijeta pri Velikovicu	16	20	5
38. Šmihel pri Pliberku	56	98	32
39. Štriholče	26	40	31
40. Št. Ij ob Dravi	32	26	29
41. Št. Jakob v Rožu	118	161	111
42. Št. Janž	35	40	34

43. Št. Lenard pri Sedmih Studenčih 16 23 22
44. Št. Peter na Vašnjah 51 55 59
45. Št. Prizmaž v Poljani 47 71 47
46. Vodiča vas 27 48 30
47. Vobre 42 54 42
48. Zahomec in Zili Bistrica 55 97 61
49. Železna Kapla 154 197 136
50. Žvabek 30 38 31
Skupaj 2045 2801 1895

Ze po zakonu bi moralo torej biti 35 slov. šol. Šestim krajem manjka le po par otrok do zakonitega števila. — Vrh tega treba pripomniti, da so to podpisali le odločni staršev, ki se ne boje nikakega terorizma. — Ali tudi tam, kjer je le do 30 otrok takih odločnih roditeljev, bi bilo otrok dovolj, ako bi bila tam slovenska šola, kjer se tudi dovoljno nemščine poučuje, ker ljudje hočejo, da se otroci nauče po možnosti mnogo tega jezika.

V smislu sanžermenske mirovne pogodbe je Avstrija dolžna, da ustanovi za zdaj te slov. šole. Slovensko politično društvo v Celovcu je zainteresovalo že Društvo Narodov. Ali tudi jugoslov.

vlada ima pravico, da nadzoruje vršanje mirovne pogodbe. Zlasti pa ima v rokah krepke adut — reciprocitete nasproti nemškemu naseljencem v Jugoslaviji. — »Cillier Ztg.« bi debelo gledala, ako bi dobili Nemci pri nas čez noč take šole, kakoršne imajo mutatis mutandis koroški Slovenci, katere v svoji — nesramnosti zavida.

Ali šola še ni vse, kar potrebuje vsaka narodna manjšina. Kje je še vsa ostala raba slovenskega jezika v vsej javni upravi? Niti na pravično sodstvo ne smemo računati. Obsodba g. Ivana Gabriela zaradi znanih bedastih letakov »Bratje!« pred porotniki je črn madež v koroški justici. Ker bo prih. teden vsiklicna obravnava pred najvišjim sodnim dvorom na Dunaju, počakamo na izid, predno porečemo svojo besedo.

Kako bo rešeno šolsko vprašanje, je zdaj najvažnejše. Tu pa imajo besedo naša vlada, zlasti v tej smeri, da se bodo smeli vrniti domov vsi učitelji Korošci. Brez te dovolitve bo zaman ves trud za slov. šole. Odkod naj vzajemo učitelje?!

»Dokler bo naše II. politično odločanje ministrstva zunanjih poslov v tako nespretnih rokah, bo zaman ves trud.

Prefrigani Radió.

Radió je imel na Dunaju pogovor s sodelavcem švicarskega lista »Zürcher Zeitung«. — Švicarski novinar piše o posetu tole:

»Zunanji pojav Radića nikakor ne odgovarja predstavi o ljudskem tribunu, ki tira za seboj stotisoče. Podstaven moč s prijaznim obrazom, mirnim obnašanjem in z omračnim, tihim glasom napravila visoko mnenje o njegovem govoru pa kaže obsežno znanje mednarodnih problemov. Pred nego 20 let se je vrnil iz Francije. Anglije in Amerike v svojo domovino ter spoznal popolno brezplivnost širokih mas svoje hrvatskega ljudstva, zlasti 90% kmetijske prebivalstva napram inteligenci, katero so vodili stanovski interesi. On in njegov brat sta skušala z neumorno osebnostno agitacijo in z izdajanjem lista »Dome« vzgojevati in organizirati hrvatske kmete v varstvo njihovih interesov in v udeleževanje pri vodstvu deželnih zadev. Leta 1905, so šli trije, leta 1908. pa je šlo osem poslancev kmetijske stranke v zagrebški sabor. Njihova temeljna misel je bila avtonomna organizacija vseh v avstro-ogrski monarhiji živečih narodov. Seveda je bila naperjena proti dualizmu in proti režimu, ki je vladal na Hrvatskem. Vse druge stranke so se pri bodočih volitvah združile proti kmetijski stranki. Njene voditelje so preganjali in tekom vojne je bil Radić zaprt. Ker je stranka zastopala državno idejo, so jo njeni rasprotniki označili za »cesarsko stranko«. Poleg splošnega odvrčanja od Madžarstva ni bilo na Hrvatskem nikakega sovražstva proti Nemštvu, čeprav je preplavala deželo z avstrijskimi uradniki v 30 letih izzvala narodno reakcijo.

Ko je v svetovni vojni Italija stopila

na stran zaveznikov, se je spoznala obramba soške fronte za življenjsko vprašanje Jugoslovenstva in je ta v glavnem zaslugi hrvatskih polkov. Manjšo odprmo silo so izkazovali ti proti Rusom. Slovenska solidarnost se je udeleževala s delnim begom s fronte in s tem, da so se dali s lahkoto ujeti. Okoli 100.000 Hrvatov je bilo tako nekaj let izpostavljenih boljševiškim vplivom, toda stroga organizacija hrvatske kmetijske stranke jih je napravila immune proti boljševizmu in le redki so se vrnili v domovino kot komunisti, posrečilo pa se je prevesti tudi tek umerjenemu socialnemu pojmovanju. Iz Amerike se je vrnilo okoli 20.000 Hrvatov, ki so se tam učili demokratičnega razuma in niso bili pri volji, da bi se podvržili gospodski plast, ki je pri nas vladala do konca vojne, in prinesli so s seboj republikansko razmišljanje.

Preobrat v oktobru 1918. je prinesel misel o hrvatski neodvisnosti, ki je ostala živa v vseh ljudskih vrstah tudi za časa dualističnega sistema, ta misel je dozorela in povzročila ločitev od Madžarske. Objeletem se je uveljavila ideja enotnosti Jugoslovenstva in je stila na državno ujedinenje s Srbijo. Stvorila se je brez vsakega mandata s strani prebivalstva hrvatske narodna skupščina, ki je odposlala v Beograd deputacijo, da se pogaja o modalitetih priključitve. Deputacija je dobila najlepše obljube, zamudila pa je zagotoviti pogodbeno hrvatsko samostojnost v okviru jugoslovenskega kraljestva. Republikanskega duha navzeta kmetijska stranka je poslala na to še pred mirovnim zaključkom v aprilu 1919. protestni manifest s 167.000 podpisi na Wilsona, toda mirovni diktati Antante so ignorirali zahtevo po samoodločbi hrvatskega ljudstva, ki se čuti ne kot sestavni del Srbije in ne kot del imaginarnega Jugoslovenstva, marveč kot poseben zapadni evropski orijentirani katoliški narod na pravoslavno-balkanskemu Srstvu. — Kmetijska stranka in vsled nje vse Hrvatske odklanja sedanjio in gradbo jugoslovenske države misli, ki so razkrivajo kot nasilne gospodstvo Srbije nad jugoslovenskimi brati, kakor tudi nad ostalimi narodnimi manjšinami. Zato ne gredo hrvatski poslanci v beogradski parlament in ne priznavajo v njihovi odločnosti s velikim preiskom votirane ustave.

Radić je prepričan, da prihodnje volitve pokažejo trden sklep Hrvatske, da se ne podvrže srbskemu centralizmu, in da bodo avtonomistično navdahnjeni Slovenci. Daki matine, Bošnjaki in Makedonci tvorijo blok, ki vrže srbsko Radićovo ministarstvo in omogoči revizijo ustave. Pod tem pogojem volijo Hrvati v beogradsko skupščino. Radić priznava enakopravnost neslovenskih manjšin na kulturnem polju in smatra zlasti Nemce za dragocen element v državi, ki se ima izpremeniti v federacijo. Za njenega načelnika je pripravljena tudi republikansko orijentirana kmetijska stranka pod praj omenjenimi predpogoji priznati kralja Aleksandra kot vladarja Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovincov. V pacifičnem mišljenju si želi Radić prijaznega razmerja s vsemi državami, pri čemer pa na vsak način žigosa italijansko-srbske pogodbe kot izdajstvo na Hrvatih in Slovincih. Najvažno vrednost pogoda zlasti na dober sporazum bodočo jugoslovenske zvezne države s Nemčijo ...

Prefrigani tiš je Radić. Kako prometno govori s švicarskim novinarjem. Ali hoče sploh kaj hudega, kaj prevratnega ta pohljati, krotki Radić? Nič takega, samo se neodvisno Hrvatsko se zavzema in mira in zadovoljnosti hoče v jugoslovenski zvezni državi pod vladarjem Aleksandrom! Radić je mislil v pogovoru s novinarjem, da bi bil napadeno, ako bi se švici predstavili kot nekrogovilec in prevratnik, marveč treba lepo, previdno govoriti napram švici, kamor bi se ugotnil gospod Radić ob kakih prilikah vateže. Kakor kaže! To je slato Radićovo govor. On prevdavi Slovence, ki ga ima pred seboj in temu primerno razlaga svoje namere. Hrvatske so držali soško fronto (pri Podgorju so izkrcavali Dalmatinke). Hrvatske so bojevali v rusko uletništvo, komunistov ni med njimi in republikansko razmišljanje je prišlo med Hrvate iz Amerike. Misel o hrvatski neodvisnosti pa je že stara — on jo je govil v obsegu s Madžari in njegovo proslavljanje Franca Jožefa kaže bolj za avtonomije vseh narodov v avstro-ogrski monarhiji! Katoliški narod so Hrvatske, zapadni orijentirani — pa vendar so bili zahrepani po združitvi s Srbi. Sicer so povsem poseben narod, ali vendar hočejo jugoslovensko zvezno državo in tudi kralja Aleksandra se prav nič ne branijo ... Vsešč odstavila naloga kralja in noče nič slišati o njej, marveč misli najbrže, da bo on, Radić Stjepan, prvi predsednik jugoslovenske zvezne države. Tako hoče slepariti svet za nasrečali Slovence. Ali nikdar naj ne misli, da ga bo švica sodila drugače kakor zaslužil. Švicarji so previdni, s merodajno jugoslovenske stranke pa so morajo vsa taka kriva Radićeva izjavjanja v inosemsem tisku temeljito pobiti!

Sven Elvestad:

Dama v borbi z dvema.

Tu je Krag prekinil vratarja ter ga prosil, naj mu natančno opiše tujčovo obleko. Vrtar je to tudi storil.

»In kje je ostal tujec?« je vprašal Krag, ko si je vse natančno zabeležil v svoj notes. »Ali še stane v hotelu?«

»Ne stane več,« je odgovoril vratar, »odpotoval je.«

»Kam je odpotoval?«

»To pa je čudna zgodba. Ko je drugič šel tu mimo lože, je izročil v šrambo pismo in v rokah je nosil malo torbico. Vprašal sem ga, ali hoče odpotovati, pa je odgovoril: »Kaj Vas to briga, ali nisem plačal za več dni?« Priklonil sem se samo in dejal:

»Kakor želite, gospod. Ko je šel skozi vrata, sem namignil enemu izmed dečkov in od tega trenutka je sledil neznanu vslej za petami moj zaupnik. Sicer pa ga ni prav čisto nič zanimala možnost, da bi ga kdo zasledoval, kakor se je zdelo, zakaj ozrl se ni niti enkrat. Odšel je na kolodvor in ko je prispel vlak, vozeč v Kristijanijo, je vstopil vanj in se odpeljal. To je vse, kar vem.«

»Imel je sobo št. 27, kaj ne?« je vprašal Krag.

»Tako je, toda kako veste to, gospod?«

Krag je pokazal na desko, kjer so bila napisana imena v hotelu nastanjenih tujcev.

»Tu vendar še stoji njegovo ime,« je dejal.

»Ivan Rjepin, on je Rus.«

Vrtar je priklonil.

»Asbjörn Krag je stegnil roko.

»Dajte mi pismo,« je dejal. »Pismo, ki ga je pustil Ivan Rjepin. Pismo naj se izroči gospodu ali gospodini, ki vprašajo po njem, kaj n? In tu smo. Torej sem s pismom!« »Na kuverti stoji ime,« je odgovoril vratar.

»Asbjörn Krag je premišljeval. Ni bil popolnoma siguran, katero ime bi naj to bilo. Vrtar pa mu je nepričakovano prihitel na pomoč.

»Čul sem, da sta Norvežana,« je pripomnil.

Ta pripomba je spravila Kraga na pravo pot.

Povem Vam, katero ime stoji na kuverti,« je izjavil. »Na kuverti stoji: Policijski poročnik Helmersen.«

Vrtar se je priklonil.

»Res je,« je dejal. »Tu je pismo!«

Asbjörn Krag je vtaknil pismo v žep, dasi je poročnik že stegnil roko po njem.

»Kaj naj počnemo s obleko,« je vprašal vratar.

»S kakšno obleko?«

»Tujec je tu pustil svojo staro obleko.«

»Shranite jo, dokler ne pride ponjole.

Asbjörnu Kragu se je sedaj zelo mudilo. Odšel je s prijateljem v hotelsko kavarno. Vsedla sta se v oddaljen kot kavarne in naročila nekaj okrepčil.

Nato je Krag odprl pismo in ga izročil policijskemu poročniku. S tresočo roko ga je sprejel. Bila je Sonjina pisava.

Poročnik je najprvo molče prečital pismo, nato pa ga je prečital Kragu.

Čudno je bilo to pismo.

»Dragi prijatelj!« je pisala ona, »ustrelili ste mi mojega psa, mojega zvestega »Koro« in mi s tem povzročili veliko žalost. Zakaj nečete razumeti, da hočem biti sama? Zakaj me zasledujete vkljub svoji obljubi? Ako se gojite za mene prijateljstvo, morate takoj ustaviti to nesmiselno in brezsrčno zasledovanje. S tem samo povečujete moje trpljenje, in trpim že itak dovolj. Pustila sem to pismo tu, ker domnevam, da mi boste povsod sledili, ko ste že enkrat izsledili moje prejšnje bivališče. Toda vnovič Vas prosim: pustite me v miru, morda se potem tem sigurneje zopet vidva.

Vaša prijateljica.

Nobenega drugega podpisa ni bilo. Ko je Helmersen prečital pismo, je imel solze v očeh. Vprašujoče ga je gledal Krag.

»Odpovedujem se nadaljnjemu zasledovanju,« je izjavil poročnik, »nečem je več zasledovati.«

»Jaz pa hočem tej uganki priti do dna,« je zaklical Krag.

»Odpotovala je v Kristijanijo. Oprostili mi boste, dragi prijatelj, toda moja želja je, da spoznam to zanimivo damo.«

Ko je videl, da je poročnik hotel ugovarjati, ga je energično prekinil.

»Nič Vam ne pomaga,« je dejal, »v svoji odločitvi se ne dam omajati. To pismo velja samo Vam, ne meni. Danes popoldne odpotujem v Kristijanijo. Ne poskušajte, da bi me pregovorili, moj sklep je nepreklicljiv.«

V trenutku, ko sta Krag in Helmersen v Helsinborgu tako govorila, je nekdo sedel v kavarni v Kopenhagenu. Ta mož je govoril z neko damo.

Tekom razgovora je le-ta izjavila dami:

»Danes zvečer odpotujem v Kristijanijo.«

Ta mož je bil prav.

Kdo je to bil?

XXX. POGLAVJE.

Poltnik v brzovlaku.

Politiški poročnik je bil ves dan tih in zapet. Težila ga je neprijetna situacija in jel je slutiti, da se za to stvarjo skriva nekaj, na kar do sedaj ni verjel. Ker je uvidel, da bi pač nič ne koristilo, ako bi Asbjörna Kraga pregovoril, naj ustavi zasledovanje in pusti na miru zasledovanko, ga ni daleč mučil s svojimi prošnjami. Zato pa ga je bilo, da je prijatelj v tako prezirljivem tonu govoril o gospi, kateri je kljub vsemu verjel in ki jo je ljubil.

beram in demokratični režim.
= Schönburg-Boroevičeva tajno poročilo o vojnem stanju z dne 25. okt. 1918. »Neues W. Journal« priobči tajno poročilo princa Schönburga z italijanske fronte. Poročilo je s svojim pripisom odobril maršal Boroevič. Schönburg slika položaj še za ugoden kljub nekaterim dogodkom na drugi fronti. Morala čet je še dobra. Pričakuje se velika sovražna ofenziva. Italijansko armadno povelstvo pripravla na skok na fronto na Piavi. Pričakovani napad v zoni šeste armade zadene na vojaštvo, ki je pripravljeno, da ga odбие. Dobro razpoloženje čet pa se ne da držati več na dolgo, ker vplivajo razkrojevalno dogodki in manifestacije v notranji monarhiji. Predlaga takojšnje zhoščanje prehrane in preskrbo ob obleko in obutvijo za vse čete. Sedanja negotova situacija treba takoj končati. Ali vojna ali mir, srednje poti ni. Ako sovražnik ne ponudi sprejemljivih pogojev, se mora vojna nadaljevati z vso energijo. Madžarske čete silijo domov v obrambo svoje dežele. Ni za pretehtek vznemirjenja ali na dolgo se siliti na bo močilo držati. Boroevič je dostavil, da je poročilo točno in da morajo notranji činitelji energično podpirati vse poveljnine na bojišču. Krizni se ne da vstaviti z navadnimi normalnimi sredstvi, ki dohajajo vedno prepozno. — Schönburgovo poročilo je bilo tolažilno in vspešno, toda ne resnično. Takrat je bila armada na Ita-

lijanski fronti že moralno razkrojena, trudna in lačna. Borojevič je dovolil jasno dostaviti, da treba izrednih sredstev, katerih seveda ni bilo pričakovati. Ker je bila notranjost razbita in je cesar Karel dobro vedel, kaj ga čaka. Italijani porabljajo. Schönburgovo poročilo za nov dokaz, da je zmagala hrabrost njihovega vojaka na fronti ob Pivoli!

== Tudi argument. Iz Moskve poročajo, da je na zadnji seji osrednjega odbora Zinovjev napadel Trockega ter mu očital, da je izdajalec komunizma. Trockij je takoj reagiral na ta očitek in primazal Zinovjevu dve klofuti, nakar se je z avtomobilom odpeljal. Ta incident je dal baje povod, da se je Trockij dlje časa mudil na Kavkazu.

== Seja izvrševalnega odbora klerikalne stranke se vrši danes. Na sejo je prišel iz Beograda dr. Korošec, da poda poročilo o splošnem političnem položaju. Izvršilni odbor klerikalne stranke ima definitivno sklepato o tem, da-li naj klerikalci vstopijo v opozicijski blok ali ne. Kakor čujemo, je med klerikalci močna struja, ki je proti vstopu klerikalcev v opozicijski blok, vendar pa ni dvoma, da večina odobri dr. Koroščevo taktiko ter tudi sprejme njegov predlog, da klerikalci sodelujejo v opozicijskem bloku.

== Iz ameriškega škandala. V afero velike petrolejske družbe Sinclair je vpleten tudi generalni državni pravnik Daugherty.

== Francoski škofi proti Nemčiji. Francoski kardinali, nadškofi in škofi so izdali pastirsko pismo o dolžnostih sedanjosti. V tem pismu pravijo med drugim: »Patriotizem ni istoveten s sovraštvom proti tujcem, marveč je predstojnost, ki nam bi žela lastno deželo in sodržavljanje. Ta ljubezen ne pomeni, da naj iz svojih ljubljanih misli izločimo ostale ljudi. Ideal krščanskega človeka obstaja v tem, da želi med človeštvom mir in soglasje, toda mednarodni mir je v prvi vrsti vprašanje pravičnosti. Ako narodi ne spoštujejo zakonov pravičnosti, ako se odkrito protivijo izpolnjevanju pogodb, ki so jih podpisali in ki jih je ustvarila pravičnost, če kršijo to prvo zahtevo in nočejo ničesar slišati o pokori, o povrnitvi in popravilu škode, o garancijah ki se v pogodbah zahtevajo, tedaj je nemogoča vzpostavitev miru, kajti brez pravičnosti ni resničnega miru.« — Tako bogumilni in pravični francoski škofi! Kdaj pa ste čuli, da so jugoslovenski škofi vstali v obrambo naših nacionalnih in cerkvenih interesov onkraj državnih mej, da so naslovili na italijanske škofo protestne izjave radi nečloveškega postopanja z našimi primorskimi brati? Res se zbirajo vsake kvatre v Zagrebu in Beogradu, razgovarjajo se pa samo o gromotnih vprašanjih podrejenega duhovništva. Nacionalna čustva so jim tuja! Kaj čuda, ako zviti klerikalni politiki dolžijo druge za neuspehe, ki so jih skrivili in ki bi jih bili, če že ne popolnoma, vsaj deloma preprečili, da so se mesto kritike posluževali aktivnega patriotičnega in nacionalnega sodelovanja.

Juliska Krajina.

— K premeščanju slovenskih sodnikov. Sodni svetnik Komavec v Gorici je premeščen, kakor smo že v soboto poročali, k preturi Vipiteno. Ta kraj je na južnem Tirolskem. Tjekaj, med tučce, torej med tučce, mora oditi svetnik Komavec, katerega na gorški okrožni sodniji lahko nujno potrebujejo radi njegovega znanja in sposobnosti ter marljivosti. Ali ker je Slovenec, mora pročit iz Gorice ali pa v pokoli! Iz gorskega dela gorške dežele so premeštili v Trst dva mlada sodnika pač zato, da prideta med slovensko gorsko prebivalstvo na njuni mestih dva Italijana, ki ne znata slovenski. Na ta način se hoče pospeševati tudi z uradi poitalijančevanje Slovencev. V Ajdovščini uraduje sedaj Tirolec Gilly. Reče je ves nesrečen. Na sodniji polno še slovenskih aktov, mož pa ne pozna ne jezika ne navad prebivalstva in vedno si želi, povsem umevno, nazaj v svoje kraje. Stori je v to svrhu pri oblasti že razne korake, pa brez uspešno.

— Postojni se kratijo pravice glede lame. Pod prejšnjim režimom je upravljala jama komisija, v kateri so bili trije zastopniki vlade in trije zastopniki postojnske občine. Pogojeno je bilo, da dobi polovico dohodkov postojnsko mesto, polovico pa posebni jamski sklad. Pogodba veže tudi italijansko državo kod naslednico avstrijske v Postojni. Zato treba, da postojnsko mesto opozori na njo rimsko vlado. Sedaj se je s kraljevskim dekretom določila komisija s sedežem v Postojni. Člani te upravne komisije bodo imenovani za dobo 4 let. Komisija prevzame upravo in imenjuje uradništvo. Iz državne blagaine se sme nakazati za upravo za dve leti znesek po 400.000 lir na leto. O soudeležbi postojnskega mesta pri upravi ni ne duha ne sluha več in tako bi prišla občina ob dohodke, ki bi jih hridko pogrešala v sedanjih težkih časih, ko prenaša Juliska krajina strašna davčna bremena! Postojnsko mesto ne sme izgubiti svojih pravic do mesta!

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Ponedeljek 25. febr.: Beneški trgovec Red B.

Torek 26. febr.: Zaprt.

Opera.

Začetek ob pol 20. zvečer.

Ponedeljek 25. febr.: Zaprt.

Torek 26. febr.: Zaprt.

— Ludska visoka šola. O verstvu in naboženstvu. O tem intimnem poglavju življenja človeške duše je predaval na Ljudski visoki šoli v Ljubljani v nedeljo dne 24. tm. g. Fran Terzaglav. Predavanje je šlo za tem, da bi v poslušalcih vzbudilo tiho, skromno razumevanje za globoko versko življenje, ki je od nekdanj čisto v dušah velikih religioznih genijev. To življenje je umetniškemu podobno, ki se tu di ne da z racionalističnimi metodami dojeti. Kakor zaživi v umetniku nekaj novega, še nepoznanega in mu pride kot neko razodetje od zunaj in vendar vrašča iz njegove duše, tako se pojavlja v človeški duši, če ne pozabi nase, če gre za tem, kar ima v sebi, doživljanje, ki je od nekdanj pomenilo za vse religiozne genije središče življenja. To versko življenje ni ne zgolj razum, ne golo čustvo in hotenje, marveč odnos celotnega človeka do nekaj posebnega, je svojevrsen del, akt človeške duše do svojevrsnega predmeta, ki ga niti bolje označimo z izrazom »Svetega«. Ni to tudi ne zgolj podrejanje pod rejanje pod etične norme; Kdor se tako moralno korektno živi, še ni svetnik, njegova duša še ni dobila ovraga posebnega znaka, ki ga nosi na božanstvo navezano bitje. Vera pomeni posvečenje vsega življenja, čemer je predavatelj govoril z veliko sugestivno silo. Končno je predavatelj je presojal pomen sodobne verske filozofije za resnično probulo religioznega življenja in žel veliko pritrjevanje. — Predavanje je bilo zelo dobro obiskano.

— Operno gledališče. V torek, dne 26. februarja ostane operno gledališče zaprti in to vsled obolevosti nekaterih članov in pa vsled potrebnih zadnjih skušnjaj za prihodnje novitete.

Književnost.

— Pellegrino di San Daniele, umetnik naše krvi. Napisal dr. Niko Zupanič. Separatni odtis iz »Zbornika za umetnostno zgodovino III. 3-4. Ljubljana 1923. Tiskalnice tiskarna Blasnikovi naslednikov v Ljubljani. Pisatelj skuša na temelju podatkov, ki jih je našel zlasti v Londonu, dokazati, da e znani slikar Pellegrino di San Daniele iz renesančne dobe slovenske krvi. Razpravi je pridelanih 5 Pellegrinijevih slik v prav uspehi reprodukcij.

Sokolstvo.

— »Novomeški Sokol« priredi dne 1. marca tj. na pusto soboto velik vojaški koncert muzike dravske divizije iz Ljubljane, oo koncertu pa ples, pri katerem svira tudi vojna muzika.

Pravni vestnik.

— Predavanje v »Pravniku«. V sredo, dne 27. febr. t. l. predava na sestanku društva »Pravnik« g. ravnatelj dr. Ludvik Böhm: »Moderne protekcionistične struje s posebnim ozir na anglo-saki svet.« Predavanje se vrši točno ob šestih popoldne v pravosodni palači št. 79 (I. nadstr.). Gg. člani vabljeni, gostje dobrodošli!

— »Slovenski Pravnik«. Prvi snop letnika 1924 je pravkar izšel. V nadaljevanju svoje širokopravne razprave se peča univ. prof. dr. Krek z »Velikimi sodišči«. Tako nazivlja namreč načrt sedanja apelacijska in višja deželna sodišča. Dr. Knaflič podaja nekaj kritičnih pripomb k sedanjim tiskovnopравни praksi. Univ. prof. dr. Pitamic poroča pod naslovom: »Enotnost pravne vesolovitosti« obširno o novi knjigi dr. K. Verdrossa. Sleda književna poročila in razne vesti. Priloga prinaša obilico zanimivih civilnih odločb. Naročniki znaša letos 60 Din.

Zdravstvo.

JETIKA IN TUJERODCI

(Dopis iz Amerike.)

Borba proti tuberkulozi ni prazna reč. Tekom zadnjih petnajstih let se je v Združenih Državah odstotek smrti radi tuberkuloze znižal na polovico. To pomenja, da v razmerju s prebivalstvom je polovica toliko ljudi pomira dandanes radi tuberkuloze (getike). Kolikor pred petnajstimi leti. Opravičena pa je nada, da be so odstotek smrti še znižati. Da se pa to doseže, je treba, da vsak posameznik sodeluje v tej borbi. Borba proti tuberkulozi ni le vprašanje, s katerim naj se pečajo le zdravstvene oblasti, ampak je velevažna socialna dolžnost vsakega človeka. Ko bo vsakdo prepričan, da je preprečitev in ozdravitev tuberkuloze odvisno od tega, da vsakdo čuva svoje zdravje potom pravilne hrane, zadostnega počitka, svežega zraka, telovadbe in sploh vsakdanjih zdravstvenih navad, bodo vsi postali sorbitelji v tej borbi proti največjemu morilcu človestva.

V mnogih delavnicah so se zdravstvene razmere zadnja leta jako zboljšale. Obrisače in kozarci za splošno rabo so večinoma izginili; njihova nevarnost za prenašanje tuberkuloze in drugih nalezljivih bolezni je veljkanska. Ljudje se dandanes sploh bolj zavedajo potrebe zdravstvenih navad. Ali zdravstvena propaganda je mogoča pri onih, ki je nečejo ali ne morejo čitati. Najprej je potrebno, da

se vsakdo zaveda, zakaj so dobre zdravstvene navade potrebne in koristne, in še le potem je mogoča uspešna borba z neukuzenimi močmi proti tuberkulozi. Inteligentni delavec ne bi smel dovoliti, da novodošlec v tovarni pljune na tla, in pri tem le skomizgni z ramo ali zarentačiti nad njim, marveč, ako je zaveden, bo moral ukreniti nekaj, da dotičnik spozna, zakaj ne sme pljuniti na tla. Le na tak način, ako se vsak posameznik zaveda svoje odgovornosti za splošno zdravje, je mogoče premagati tuberkulozo.

V tej zvezi naj navedemo nekatere podatke glede tuberkuloze med tujerodci. Dr. Fishberg je v svoji knjigi »Pulmonary Tuberculosis« navedel, da med vsemi tujerodci in njihovimi družinami v Združenih Državah Irca in Sicilijanci izkazujejo razmeroma najvišje število smrti radi tuberkuloze. Razmerje je nekoliko ugodnejše med Avstrijci, Madjari, Slovani in Skandinavci. Nemci, Škoti in Angleži imajo še bolj ugodno razmerje. Dr. Fishberg pravi k temu: »Irca in Sicilijanci — in nekoliko manj Madjari, Slovani in Skandinavci — prihajajo iz ooljedelskih krajev, kjer ni bilo veliko tuberkuloze. Ker v tej deželi delajo v zaprtih delavnicah in prihajajo v dotiko z jetičnimi sodelavci, se brž nalezijo tuberkuloze, ki ima hiter potek in jih večinoma dovede v smrt. Med priseljenci, ki prihajajo iz dežel ali mest, kjer so bili tekoni generaciji izpostavljeni možnosti okuženja, kakor je to pri Angležih, Nemcih, posebno pa pri Židih, je moraliteta radi tuberkuloze znatno manjša.

Mesto New York s svojim ogromnim tujerodnim prebivalstvom nudi izborno priliko za proučevanje, v kakem razmerju poedine narodnosti prenašajo tuberkulozo. Najnovejši podatki izkazujejo, da tekoni štiriletna 1918—21 je pomiralo radi tuberkuloze povprečno na leto 122 oseb izmed vsakih 100.000. Med tujerodnimi prebivalci samimi je to razmerje znašalo 108, med tujerodci samimi pa 149. Po ljudskem štetju od l. 1920 je bilo v New Yorku 3.620.383 tujerodnih in 1.999.655 tujerodnih prebivalcev. Sedaj vprašamo, kaka je bila mortaliteta radi tuberkuloze med posameznimi narodnostmi. Pri Francih in Ircah je bilo razmerje smrti ogromno, trikrat večje kot povprečno razmerje za vse prebivalstvo. Pri Fincah je mortaliteta znašala 342 in pri Ircah 306 za vsakih 100.000 oseb. Pri osehah, rojenih na Ruskem in Rumunskem (v pretežni večini Židje) je bila mortaliteta razmeroma jako nizka: 86 oziroma 92. Pri Kitajcih je mortaliteta izredno visoka 825. Škandnavci izkazujejo razmerje 276. Škoti z 181 so razmeroma več podložni tuberkulozi kot Angleži (136). Francozi in Nemci imajo mortaliteto 130 oziroma 133. Italijani v New Yorku, na drugi strani, imajo razmeroma nizko mortaliteto — 122.

Zastavljamo v boju proti tuberkulozi je National Tuberculosis Association, ki ima svoje krajevne podružnice povsod širom Združenih Držav. Ta organizacija pomaga vsakemu, ki ima tuberkulozo, priskrbi zdravniški pregled v sumljivih slučajih, tako, da se more bolezen ustaviti že ob samem začetku, in napotuje bolnike v primerne sanatorije ali bolnišnice. Vsaka podružnica rada pošilja na zahtevo govornike za predavanja in nazorni poduk, potom slik in kinematografa ter pošilja lepake in brošure, ki nudijo potrebne informacije o sovražniku — tuberkulozi. Tako v Ameriki. Pri nas je seveda drugače.

Učiteljstvo na kmetih.

(Odjek iz učiteljskih vrst na kmetih.)

Učiteljstvo na kmetih je pretrpeto že marsikaj. Okusilo je v prejšnji dobi klerikalnega režima in nemškega nadutega birokratizma ponižanja in zapostavljanja toliko kot noben drug stan. Kdo se ne spominja oslovskih mostov, čez katere so nas gonili v že ne pozabljivi dobi razne posvečene osebe. Boriti smo se morali na več strani. Delali smo iz čistih, nesebičnih motivov, dobro se zavedajo težav, križev, njihov potov in nevarnosti, ki so nam pretili od zgoraj, kjer niso radi gledali kaj takega. Vztrajali smo i v tem delu so nekateri osvelili, drugi tudi že opešali. Trdno smo stali v naprednih vrstah, bili smo odločni prišasti takratne napredne in pozneje demokratske stranke, kar smo še danes kljub vsem napadom s klerikalne strani. Mislili smo in bili uverjeni, da je za napredno učiteljstvo, posebno na kmetih ta doba za vedno končana. Pa smo se temeljito zmotili. V obliki hujškanja kmeta proti učiteljstvu so nam vrgli pod noge kamen, ki ga s te strani nismo pričakovali. SKS je v tem oziru še da leč prekosila klerikalce, ne samo iz sedanjih ampak tudi celo iz preteklih časov. Verjemite piscu, učitelju, da so vaše dozdnevno nevarne pušice že popolnoma zgrešile svoj cilj. Dobro poznamo naše kmetško ljudstvo, in tudi prišaste SKS kolikor jih sploh še ima. Ti dobro vedo, da vsi zavedni učitelji če tudi so prišasti JDS, delajo zanje, za njegov duševni in politični napredek in zboljšanje njegovih gromotnih razmer.

Neumesten je krivičen očitek, da se sramujemo kmetškega stanu. Saj smo sami večinoma kmetški sinovi in tega dejstva nikoli nismo in ne bomo tajili. S kmetškim ljudstvom nas večeje tesne vezi. Ta očitek zavračamo z vso odločnostjo, še z večjim ogorčenjem in zaničevanjem pa zavračamo obdolžitve da smo za pripadnost in delo pri JDS plačani ali vlečemo velike podpore. Gospodje, ki se nazivajo voditelji SKS, so doč po njihovem duhu se menda sami

sramujejo kmeta, ker drugače bi hodili večkrat med kmetško ljudstvo in bi ne bili tako hitro propadli. Seveda ti gospospode in pisec članka »Učiteljstvo na deželi« dobro v Km. l. vidi svoje prišaste le v situiranih in bogatih kmetih. Bajtar, podeželski rokodelce, delavce in hlapec, vse to mora seveda drveti za njimi in glasovati brezpozgojno za nje. Res, pri prvem nastopu je šlo. Pa ni treba misliti, da so šli nižji sloji z njimi iz političnega prepričanja. Kaj šel Ljudstvo je drvelo za novoustanovljeno SKS kakor drugi za komunisti in zadnjič za klerikalci, obetajoč si iz te zmagave raznovrstne osebne pridobitve. Res je, da je spočetka tudi del učiteljstva na kmetih podpiral to stranko in šel zanje v ogenj. To pa se je zgodilo le zagledali, ker je učiteljstvo mislilo, da bo tako izpodrinilo klerikalizem.

Kmalu smo spoznali, da je mogoče s tem geslom na kmetih marsikaj doseči. Dali je nova stranka res potrebna in v koliko bo konvenirala podeželskim razmeram smo spočetka dvomili. In te slutnje so se uresničile. Kakor hitro je SKS zavzela strogo razredno-borbeno stališče, ne more biti noben zaveden učitelj njen prišast, kajti učiteljstvo odklanja razredno borbo. S tem pa še ni rečeno, da odklanjamo splošno zaščito kmetških stanovskih pravic ter njegovega napredka na gospodarskem, političnem in prosvetnem polju. Kakor doslej, ostanemo tudi v bodoče odločno na strani našega kmeta. Dobro poznamo kmetško žuljevo roko, in kakor doslej, jo bomo stiskali i odslej. Obsojamo one, sicer redke tovariše, ki se ne poglobe v svoj poklic in ne vzdržujejo tesnega kontakta s kmetškim ljudstvom. In če so to posamezniki, še ni treba generalizirati vsega učiteljstva na kmetih in mu očitati brezdelja. To prekaša vsa klerikalna natolcevanja in sumničenja iz prejšnjih časov.

In zakaj je učiteljstvo na kmetih v veliki večini v demokratski stranki?

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 25. februarja 1924.

Francoski škofi.

Francoski škofi so izdali kot dobri patrijoti te dni pastirsko pismo o napismu razlagajo francoskim katolikom svoje nazore o nacionalizmu in krščanstvu. S toplimi besedami govorijo o domovini in prehajajo nato na mednarodno polje. Francoski škofi opozarjajo svoje vernike na mednarodno pravičnost inz ostrimi izrazi nastopajo proti Nemčiji, ki z vidno kljubovalnostjo krši podpisane pogodbe in noče izpolniti svojih obvez. Brez izpolnjevanja mednarodnih pogodb pa ni mednarodne pravičnosti in mednarodnega miru.

Glas francoskih škofov v tem važnem merodajnem trenutku pomeni veliko patrijotično dejanje visokih cerkvenih dostojanstvenikov Francije. Ni prvič, da francoski škofi nastopajo proti Nemčiji v obrambo življenjskih francoskih interesov. Zavedajoč se moči in samostojnosti francoske katoliške cerkve so opetovano brez vsakega dovoljenja iz Rima ali pa posveta pri papežu žigosali nemško politiko ter se na ta način postavili v službo čistih francoskih nacionalnih interesov. Se več! Podpirali so oficijelno politiko pariških vlad, ki temelji na tem, da se Nemčijo prišiti na povračilo in popravilo vojne škode, ki jo je zadala severnim francoskim pokrajinam.

Občudujemo pogum in odkritosrčnost francoskih škofov. Ta patrijotizem je svetel. Francoski škofje ne motijo »svobodomiseln« vlade v Parizu. Pred očmi jim lebdijo častni in pravični interesi francoskega nacionalizma in ti interesi ter ta nacionalizem je njihova prvobitna politična izpoved.

Kako pa pri nas? Ali smo kedaj slišali, da so jugoslovenski škofi protestirali proti nečutenim nacionalnim krivicam, ki se gode našim bratom onstran primorske in koroške meje? Ali smo kedaj čitali pastirski list, da se dotika škandaloznih cerkvenih in verskih razmer v Trstu, Istri in na Koroškem, da italijanske škofo in tudi Rim opozorj na absolutno nevtralnost ter na brezpozgojno pravičnost?

Ne zamerimo našim škofom, ako na svojih sestankih razgovarjajo v gromotnih in pravnih vprašanjih podrejenega duhovništva. Toda naši visoki cerkveni dostojanstveniki so obenem politično izpostavljeni osebnosti. Oni tvorijo moralni oslon naših klerikalnih strank, ki so se v političnih zadevah zadnjih let tako ekstremno izjavile proti državnemu in narodnemu edinstvu in ki so izrabile vse, da onemogočijo notranjo in deloma tudi zunanjo konsolidacijo. Politična stranka, ki je v svojem delovanju tako ekstremna in ki s svojo demagogijo in kritiko razjeda zdrave temelje javnega življenja širokih slojev našega naroda, nima pravice, da nastopa tako objestno in prepotentno doma in v Beogradu ter da propoveduje vse-mogoče vzroke in neuspehe naše politike, medtem ko njihovi visoki cerkveni zaščitniki najdejo v njih patrijotizem, pa ne pozabljajo svojih tovarišev

Tudi to vam hočemo odkrito povedati. Učitelj vidi slejkoprej največje ssovražnika v klerikalizmu. V mestih se tega ne čuti tako kakor na deželi. Posebno pa občuti to oni, ki gre v boj s klerikalci. Tu se lahko spozna klerikalna zahrbtnost in zloba. Klerikalizem je in ostane največja ovira svobode in napredka in najnevarnejši sovražnik naše države. In zato ga je treba pobljati. Premagali pa ga bomo le tedaj, če se združimo v enotno napredno fronto. Lahko imamo stanovsko različje na mnenja. Politično pa mora biti vse, kar misli napredno, združeno in enotno. In to celoto, to skupnost lahko ustvari samo JDS kot najmočnejša politična organizacija. Ona druži v sebi po programu vse stanove in nihče ni izključen. SKS je pa proglasila princip razredne diferenciacije. Njen prišast je lahko torej samo kmet, in sicer premožnejši, ker je stranka po svoji dosežanji taktiki bližja veleposestniku, nego malemu kmetu. Njena politika je usmerjena popolnoma v tem pravcu. Za malega človeka, delavca, bajtarja ali rokodelca pa SKS ni; njegovemu socialnemu položaju je celo nevarna. In to je mali kmet tudi spoznal. Zato se pa sliši na kmetih: »S kmeti pri volitvah že ne!« Pod besedo »kmet« misli ljudstvo SKS. In to uvideva tudi učiteljstvo. Ker bi pa se trezno ljudstvo lahko ujelo v druge mreže, se je učiteljstvo pridružilo JDS. Nikoli pa se ne izneveri kmetu kot takemu. Gospodje pri SKS v Ljubljani se zelo motijo, če mislijo, da dobe še kedaj toliko glasov, kakor l. 1920. Nikoli več ne, če ne krenejo na drugo pota. To najbolje vidimo učitelji na kmetih. Končno bodi še omenjeno, da je razkola v naprednih vrstah kriva tudi SKS. Ta razkol je v največje veselje klerikalcem in vpliva tudi na deželo zelo slabo. Napredno misleče ljudstvo nima več pravega zupanja v voditelje. Razkol obsojajo vsi trezni podeželski krogi.

— Franciji, dasi je položaj Jugoslavije odnosno naših narodnih manjšin v Italiji in na Koroškem mnogo obupnejši, kakor pa položaj Francije napram Nemčiji, kjer gre samo za velike gromotne dobrane vojne odškodnine.

Zakaj zavzemajo naši škofi napram italijanskim drugom, napram Rimu tako inferjorno, podrejeno in plašno vlogo, zakaj ne nastopajo kot enaki napram enakim, zakaj ne varujejo svoje dostojanstvo in se postavijo na branik naših nacionalnih idealov?

Tudi položaj cerkve, njena javna in zunanja avtoriteta, njeno odločno in dostojanstveno nastopanje spada k nacionalnim silam poedine države. Baš iz tega ozira nismo napisali te rekriminacije, da žalimo naše škofo, marveč da jih opozorimo na njihovo dolžnost ter na veliki vzor, ki jim ga dajejo francoski škofi. Naše katoličanstvo mora postati sila in se mora tako močno uveljaviti na pravičnem nacionalnem terenu, kakor to delajo španski, italijanski in pa francoski in nemški škofi. Čas je, da prenehamo s tisto plašno, podrejeno in nedostojno pokornostjo ter klečeplaznostjo pred Rimom in pred italijanskimi škofi!

— »Slovenec« je katoliški klerikalni list, iz katerega bi morale odsevat vse vrline versko in moralno dobro vzgojenega človeka. Kajti samo tako si razlagamo njegov monopol na vse, kar je vzvišeno, plemenito, pravično in pošteno. In vendar polemizira tako-le: Kulturni klobasar, goljiač, lopov, omejen in zloben klobasar, kozliček, hina-vec itd. To ugotavljamo, da bi se javnost lahko prepričala, kako visoka je moralna stopnja klerikalne žurnalistike. In taki ljudje si celo drznejo trditi, da skrbje za vzgojo slovenskega ljudstva. Res lepa vzgoja! Sicer jih pa razumemo. Kadar so v stiski, kadar jim pogledno odkrito v oči in jim zabrusite resnico brez olepšave v obraz, si naši klerikalci vedno pomagajo s psovskami. To je zanesljivo sredstvo za prikrivanje resnice v očeh fanatične mase, nikakor pa ne more preslepiti tistih, ki znajo misliti in ne samo ponavljati sugeriranih fraz. Mi hvaležno odklanjamo tako polemiko, ker stojimo na stališču, da je najpametnejše prepustiti ogabno demagogijo in psovke nasprotniku. S tem je namreč že dokazano, na kateri strani je resnica. V svoji moralno zelo nizko stoječi notici ni »Slovenec« izpodbil nobene naše trditve. Če pravim, da so izvajanja o katoliški cerkvi identična z izmišljotinami in izkrivljenimi zgodovinskimi podatki, moram to tudi dokazati. Kako pa dokazuje »Slovenec«? Psovke, kakor goljiač, lopov, kulturni klobasar in hinavec vendar niso nikdar dokaz. K večjemu v očeh katoliških moralistov, to je mogoče. Kdor je temeljito poklovan v zgodovini svetovne vojne, mora na podlagi tega znanja dokazati, da je bila katoliška cerkev dejansko nasprotnica vojne. Za take dokaze pa ne zadostujejo enciklike, niti sklicevanje na znameniti papežev post festum »Ves

slamantis... ki je prišel kot prepozno rojeno dete potem, ko je že leta divjal svetovni požar. Za to so potrebna dejstva. Na dan z imeni onih duhovnikov, ki so dejansko nastopili proti vojni! Pokažite jih ljudstvu, da se prepriča o resničnosti vašega jezuitskega zavijanja! Kje so tisti katoliški dušni pastirji, ki niso učili s prižnico, da je vojna potrebna, da so celo Turki naši prijatelji, da je treba pobijati Ruse in Srbe ter braniti katoliško Avstrijo? Kje so duhovniki, ki bi ne bili blagoslovili morilnega orožja in ne vodili s križem v boj brata zoper brata? Vsaj enega imenujte, ki je povedal vernemu ljudstvu, da vojna nasprotuje peti božji zapovedi. S tem nam najlažje dokažete, da so naše trditve izmišljotina in izkrivljeni zgodovinski podatki. Potem se lahko lotite dokazovanja, da so bile tudi križarske vojne, grmade, inkvizicija in vse, kar se je godilo pod plaščem katolicizma, izkrivljeni zgodovinski podatki. Možno, ki vidi vaše karte na dlani, ni prespal vseh velikih mirnih akcij sv. očeta in ve tudi za papeževe eniklike za časa svetovne vojne, za njegov poziv vladarjem in državljanom sveta, za posredovanje sv. očeta za izmirno invalidov in druge akcije za olajšanje obrednim, udarjenim po vojni. Pa je isti mož navzlic vsem tem velikim akcijam sedel v okoliščini poslusa jeklene pesem topov, dočim ste vi mirno čepeli doma in agitirali po cerkvah za vojno. Tako je in ni nič drugega. Pro forma je papež res izdal isto sestavljeno enikliko, toda odgovorite na vprašanje, kakšen je bil dejanski uspeh tega peska v oči zaslepljenim masam? Ali se je katoliška cerkev ruvala po besedah svojega poglavarja? Tu se vam nudi bogato polje za dokazovanje. Na dan z dejstvi in praktičnimi primeri. Kaj so dosegle papeževe akcije? Vsiu je se nam skromna primera. Brezvestnež je zažgal sosedu hišo, ko je ta ostal brez strehe in kruha, je požigalec začel zbirati milodare za pogorelo. Tako nekako bi lahko označili vse velike mirne akcije sv. očeta. Najprej je katoliška cerkev blagoslovila morilno orožje, agitirala za vojno in proglasila, da je peto božjo zapoved suspendirana, potem pa prihaja z maledovanjem za izmirno invalidov. Torej najprej te oslepeli ali ti odtrgam obe nogi, potem pa igram doglednega usmiljenega Samaritana. Ozbodna dvojna morala!

Volčev župana v Novem mestu. Včeraj zvečer je imel novoizvoljeni občinski zastop v Novem mestu sejo, na čije dnevni red je bila volitev novega župana in občinskega starišča. Za župana je bil izvoljen g. dr. Josip Režek, odvetnik (gosp. str.), v občinsko starišstvo pa gospodje Pauser, Ogorentz, Ogrič, Petrič, Buk in Kastelic.

Izjava naprednih dalmatinskih akademikov. Pročitavi po novinaru i pozivnicama, da akademika katoliška društva »Danica«, »Zarja« i »Borba« za dalmatinski akademiki priredijo 25. februarja t. g. u dvorani »Uniona« elitni ples u korist splitskih pogorelaca, radi javnosti izjavljamo slijedeće: Pomislimo akademiki iz Dalmacije osudjuju postupak svojih kolega, koji su prisvojili ime svih akademikara iz Dalmacije. Budući da kolege, koji su već organizirani u spomenutom katoliškim društvima, na koji predstavljaju jedan mali dio (15) akademikara iz Dalmacije radi toga ne mogu da prestavljaju i sve ostale, tim više što u Ljubljani postoji »Udruženje Dalmatinskih akademikara«, a kako smo informirani to Udruženje ne samo da nije bilo pozvano da aktivno sudjeluje kod priredbe u korist splitskih pogorelaca nego — nije dobilo niti poziva za tu priredbu. Postupak naših kolega možemo tumačiti jedino na taj način, da su htjeli zavarati neobavještenu javnost, a sam naslov im je služio u čisto tendenciozne svrhe. Našli smo shodinu da damo ovu izjavu da bi i obegli krivom tumačenju ste strane javnosti. Slijede osamdeset vlistrućih potpisa akademikara iz Dalmacije.

Ukaz o orožnikih. V vojnem ministstvu je bil podpisan ukaz o imenovanju komandantov in njih pomočnikov pri čenčarstvih polkih. Obenem so bili imenovani tudi inspektorji žandarmerije.

Potniška prtljaga. Po največjih naredbah smelo prtljaga na železnice jemati srbu v kupe samo ročno prtljago in predmete, ki niso proti policijskim in cariskim predpisom. Prtljago se sme davati samo na polico nad sedežem ali pod sedež. Druge stvari, ki se ne smatrajo kot ročna prtljaga, se zaračunajo kot ekspresno blago in je treba zanj plačati vozarino vedno od postaje, kjer je dotičnik vstopil. Ako to blago ne odgovarja predpisom za ekspresno blago, ga železniška uprava izloči iz prometa takoj na prvi postaji. Kot potniška ročna prtljaga se smatrajo ročni kovčgi, košare, svežnji in majni paketi.

Nova kazenska zagovornika. Više deželno sodišče v Ljubljani je sprejelo odvetniška kandidata dra. Ivana Stanovnika in dra. Stanislava Žitka na njuno prošnjo v imenik kazenskih zagovornikov svojega okoliša.

O nesreči na glavnem kolodvoru. K notici »velika nesreča na glavnem kolodvoru« v št. 45. našega lista smo prejeli to-le uradno poročilo: Okrog 2. v noči od 21. do 22. februarja je strojevodja takozvana domače rezerve (pod domačo rezervo je razporejeni strojevodji in kurjači, kateri izvršujejo premik z vsemi stroji v kurilnici, ko se jih odpremlja, odnosno

remizira tekom noči ali dneva za odhajajoče ozir. prihajajoče vlake) postavil pod električno napladdano napravo južno kurilniškega administrativnega posloja stroj vrste 2D, da se ga opremi s premogom. Predno je strojevodja stroj zapustil, ga je po predpisih zavaroval proti event. uteku. Premogovni delavci so najprvo napolnili s premogom prednji del tenderja. Na napolnijo tudi zadnji del. bi bilo potrebno premakniti stroj nekoliko naprej. Za ta premik bi morali delavci počakati na strojevodjo domače rezerve, kajti le izprašano osebo sme vršiti manipulacije na stroju. Mesto tega pa je ob 2.15 uri samovoljno stopil na stroj nezprašani in za vsako manipulacijo neupravičeni premogovni delavec. Je odvrtil tendersko zavoro, postavil krmilni vzvod naprej in je odprl regulator. S tem je prišel stroj v tek in ker delavec ni znal stroja ustaviti, je ta preko kurilniških tirov zapeljal na severno kurilniško okretnico, kjer je trčil ob stroj vrste 170, katerega se je ravno obračalo. In je vsled tega nastala velika materialna škoda. Človeških žrtev ni bilo. Vzrok nezgode je izključno le dejstvo, da je na stroju samovoljno manipuliral uslužbenec, ki za to ni bil izprašan, še manj pa upravičen. Nkdo mu ni dal tozadnega naloga ali dovoljenja. O pokvarjenosti vzvoda na stroju torej ni govora. Nezgodu ni povzročilo ne štedenje na nepravem mestu, ne nikakr nedovoljen in neznani kredit — vodstvo kurilnice ima na razpolago zadostno materiala za vsa strojna popravila. Niti en strojevodja še ni zapustil prestavilno službe v kurilnici Ljubljana gl. kol. torej le izključeno, da bi se v službi strojevodij uporabljalo ljudi brez zadostnega strokovnega znanja.

Poročilo se je inženier Rudolf Krall, viši gradbeni komisar z gospodično Valerijo Scenetti, Obilo srečel.

Celjske vesti. Krajevna organizacija demok. stranke za mesto Celje ima svoje redne politične sestanke ob sredah v rdeči sobi Narodnega doma, krajevna organizacija za celjsko okoličino pa ob četrtkih v gostilni g. Josko Božić na Bregu. — Povišanje najemnine na električne števe. Mestna elektrarna je zvišala primerno najemninu na električne števe, ker dosedanja najemnina ne odgovarja več današnji ceni in obrestni meri. Sklenilo se je pa, da stranke plačujejo najemnino lahko tudi v obrokih. Elektroštevci se dobe v elektrarni. Števci, ki niso kupljeni pri mestni elektrarni, se ne bo pripustilo v rabo. — Podružnica Jugosi. Matice v Celju ima v torek 26. tm. ob 20. v Narodnem domu svoj redni občni zbor. — V mestnem gledališču se vzporedi v torek zvečer ob 20. opereta »Mamzelle Nitouche« za B. abonement. — Tombola Opleševalnega društva se vrši dne 9. marca na Dečkovem trgu pred Narodnim domom.

Mariborske vesti. — Slovenski obrtniki na pravi poti. Nedeljski sestanek članov »Slovenskega Obrtnega Društva« v restavraciji Kosovo je pokazal, da je včas tudi za krstveno življenje dobro, ako se ob posebnih prilikah pojavi vihar, ki razdišči nevzdržljivo atmosfero in da če ne gre drugače, tudi ostra burja stori svoje izčistilno delo. Po zadnjem burnem občnem zboru smo dvomili, da bodo dobre posledice izčiščenja pod novim vodstvom tako hitro pojavile v prid konsolidaciji tega društva. Iztreženje je prišlo preje, kot je bilo splošno pričakovati. Kakor doznavamo, se je od strani opozicije opustila misel poskusa razveljavljenja obnega zbora, da so na občnem zboru odločili oni, ki niso plačali članarine. Ta poskus se je razbil že vsled dejstva, da je odločen član opozicije po izvolitvi g. Džamonje za novega predsednika podal v ime opozicije izjavo, da se tudi opozicija strinja z novo izvolitvijo. S tem je bil tudi vsak pravni razlog za razveljavljenje volitev, sploh občnega zbora, izpodbit. Da so te difference že pokazale, to je kot zgoraj omenjeno, pokazal nedeljski setanek, ki je združil zastopnike obeh prejšnjih protinotnih tablorov v lepo harmonijo. Sestanek se je predvsem bavil z ustanovitvijo obrtne banke. Kakor znano, se pravila za to potrebno institucijo preveč lokalno beogradsko zamišljena in da preveč zastopajojo obrt v prečinskih krajih. O tem se je vršila zanimiva in stvarna debata, v kateri so se konkretizirale želje mariborskih obrtnikov, da bodo tudi oni in sploh prečanski obrtniki pravilno soudeleženi na dobrotah te prepotrebne banke. Pa o tem važnem sedmetu bo še prilika kaj več povedati. Sestanek se je dotaknil (po g. Novaku in Horvatu) tudi trgovinske pogodbe z Italijo. Mariborski obrtniki žele preprečiti, da bi naša država pri sklepanju te pogodbe šla predaleč v koncesiji carine prostega uvoza takega blaga, katerega imamo dovolj doma. Tak uvoz bi največ škodoval ravno Sloveniji. Tozadno se društvo SOD obrne na pristojno mesto s primerno opozoritvijo. Ob zaključku se je pri debati o težkah obiska obrtne nadaljevalne šole našlo tudi važno vprašanje preskrbe Maribora s višjo strokovno neobrazbo obrtnega naročaja. Sprožitve tega vprašanja pa je pokazala, da se tako važno vprašanje ne da rešiti neprimerno in še na zaključku sestanka, ki je bil v glavnem namenjen le razmotrivanju o obrtni banki. — Protestni shod proti bolniški blaginji, ki ga je v nedeljo dopoldne sklicala klerikalna Jugosi. strokovna zveza je bil namena teza važnega predmeta neprimerno obiskana. Razpravljalo se je samo o že znanih pritožbah, najnovije se so bile pritožbe proti ravnanju zdravnikov napram bolnikom. Shod se je zaključil s primerno resolucijo. Tako zborovanje bi bilo potrebno v operaznato

z vsemi strokovnimi organizacijami in sploh vsemi in pošte prihajajočimi faktorji in to na nevtralnih tleh. Tako pa se je protestni shod končal s flaskom.

Smrtna kosa. Umrl je v nedeljo jutraj v 89 letu g. Anton Gams, užilniški prejemnik v pok. Pogreb bo v torek, 26. t. m. ob 13. s Karlovske ceste št. 19. na pokopališče v Sv. Križu. Blag mu spomin!

Pisemske pošilke iz inozemstva. Kakor se nam poroča, je minister odredil, da bo 1. dne meseca marca naprej morali plačati prejemnik pisemske pošilke iz inozemstva 1 d nar kakor pristojbino za poštno posredovanje pri carinjenju omenjenih pošiljatev.

Poslednji pozdrav dra. Rašina svojemu narodu. ... Ako bomo vsi složni, bomo ohranili republiko... če pa se stranke razidejo v medsebojnih strankarskem boju, izgubimo samostojnost. — Vsi smo odgovorni za usodo domovine... politiki mora govoriti resnico... brezobzirno če ne umejemo govoriti resnice samim sebi, izgubimo samostojnost... optimist sem verujem, da nas bo več takih... včasih se mora resnica zamočati, ako je narod ne prenese... ali potem jo je povedati brezobzirno in sicer takoj... takoi!

O sv. Matiji pravi narodna prislovia. da led pobija, ako ga ni, ga pa naredi. Letos je imel sv. Matija pri nas dovolj ledu, toda kakor se zdi, ga letos še ne mišli pobijati. Včeraj in danes je mraz najhuši, kakor je bil prejšnje dneve. Danes jutraj ob 8. je termometer kazal v Ljubljani 10 stopinj pod ničlo, za konec februarja gotovo velika redkost. Sploh še najstarejši ljudje ne pomnijo ob tem času takšen mraz, kakor letos. Vremenski preroki ki pa se ponavadi motijo, sklepajo iz ostre letošnje zime na lepo spomlad in na tudi lepo, toda silno vroče poletje.

50.000 kron nagrade in 10% od vrednosti ukradenih predmetov plačam onemu, ki mi na katerikoli način izsledí vlomilca, odnosno dne 21. tm. dopoldne ukradene predmetne vrednosti. — Ivan Rakovec, veletrgovec, Kranj.

Nered po nabrežjih ob selmih. Po vojni se je razpasla ob ljubljanskih selmih med konjskimi kupci vaška razvada, da gonilo trope konj po nabrežjih, kjer se jim ljudje niti umikati ne morejo, namesto po cestah. To ovira pa tudi vozni promet. Magistrat in policija naj to razvado odpravita in prepoved primerno razglasita, da se napravi v Ljubljani tudi v prometnem oziru že enkrat red!

Število zidarjev letos in pred dvema letoma. Pri vseh letošnjih stavbah, novih kot že lani započeti, se bo rabilo v Ljubljani 260—280 zidarjev ter 200 težakov, napram 2000 zidarjem in 1800 težakom v stavbni dobi leta 1922—23. V podobnem razmerju bo stala sedveda tudi poraba stavbnega materiala: opeke, kamena, apna in peska ter lesa. Do zdaj so projektirane v celem 4 privatne stavbe, če bo šlo po sreči, bo Ljubljana odn. država dala lahko tistih par sto družin, ki so še brez stanovanja, za silo, dokler ne pridejo »boljši časi (huh!)«, v — izpraznjene smodnišnice na ljubljanskem polju!

Matični listi ali stara »Šolska naznanila«? Po prevraju se je pri nas zlasti na ljudskih in srednjih šolah, upejala markska novotarija, ki je, zlasti na osnovnih šolah dala mnogo dela, v ostalem pa se izkazala za vseskozi neuporabno tako za učitelje, kot za otroke. Višji šolski svet je zdaj odredil naj se učitelstvo izjavi, ali naj se obdrže takozvani »Matični listi« in »Izkaz o napredovanju«, ali naj se opuste, pa upeljejo zopet stara »Šolska naznanila« in »Katalogi«. Zdej se je ogromna večina učitelstva izrekla za stare šolske listine, ki stopijo torej zopet v veljavo, kar je tudi najbolj pametno.

Pobranje smeti po mestu in higijena. Pišemo nam: Način, po katerem so se do zdaj pobirale smeti po mestu in vovozu, ki se v to uporabljajo, so v higijeničnem oziru pod vsako kritiko. Iz poročila mestnega fizikata o delovanju v preteklem letu je pa med drugimi zadevami omenjen tudi načrt o novi ureditvi pobiranja in odvažanja smeti. Mi smo o tej zadevi že pred letom dni nasvetovali, da naj mesta na občina zadevo tako urediti, kakor sta si jo praktično uredila Gradec in Zagreb. Za vsak mestni okraj naj se nabavi prostora in pokrit voz za večje število hišnih zabojev za smet. Tam ima vsaka stranka po dva taka zaboj; ko smetlar jutraj polne zaboje s smetmi odpelje, jih drugi dan izvozi prazne in vzame zopet napolnjene zaboj v voz. Smeti se torej ne stresajo v voz, temveč se ti zaboji s smetmi izpraznijo zunaj mesta na smetišču. Ker ima mestna občina ljubljanska dovolj konj, je treba naročiti samo vozove. Op. teh dobi pa magistrat lahko brez kakih posebnih stroškov iz Gradca ali Zagreba.

Vsem društvom in organizacijam v Ljubljani in okolici. Društvo za goštev treznosti v Ljubljani, je sporazumno z odsekom ministrstva za zdravstvo v Ljubljani sklenilo, prejeti predavanja protialkoholne tendence in sicer najprvo v Ljubljani in nje najbližji okolici. Društvo in organizacije, ki žele, da se v njih območju vrše taka predavanja, prosimo, da javijo to naslovu. Označiti je, koliko predavanj žele. Predavanja se dele v več vrst: za mladino do 14 let, nad 14 let, dekleta in matere, fantje in moške, kmetiško ali industrijsko delavstvo ter izobraženstvo. Navodejo na tudi, če posedujejo društvo sklopilni aparat in označijo približno velikost predavalnega prostora. Predavalo se bo na želo lahko tudi po dvakrat na dan v enem kraju. Umesno bi bilo, da se tam, kjer manjka primernega prostora za predavanje, dogovore krajevne politične skupine tako, da govori predavatelj vsem skupaj. Predavanja bres silih bi trajala približno eno uro in ena, ki se bodo so-

ajnsvala s sklopilnimi ali kinematografskimi slikami pa od ene do dveh ur. Ko dobi Društvo za goštev treznosti dovolj prijavov, razvrti odbor predavanja po krajih in dnevih, kar se bo pravčasno javilo, tako da bo možno sporazumno določiti tudi uro vsakokratnega predavanja. Prireditve se vrše na stroške Društva za goštev treznosti.

Velik vlom v Dolenji vasi. V Dolenji vasi, obč. Sv. Pavel pri Prebodu je bilo v noči 18. tm. vlomljeno v delavnico krojača Albina Drča. Tatovi so odnesli 120 m moškega sukna, 15 m klota, nekaj obleke in drugih predmetov v skupni vrednosti 33.362 Din.

Maklarski razbojnik v beogradski okolici. V noči od 21. t. m. se je dogodil v selu Pinosavi pri Beogradu grd zločin, ki je zahteval tudi človeško žrtev. Omenjenega dne se je okoli 21. zvečer v selu pojavilo deset maskiranih roparjev, ki so vdrli najprej v hišo Sretena Miloševića in zahtevali od njega denarja. Slednji jim je izročil vse svoje premoženje v znesku 40 dinarjev. Razbojnik s to vsoto niso bili zadovoljni, temveč so zahtevali, da gresta Milošević in njegov oče za njimi. Nato so odšli k učitelju Dimitriju Stankoviću in ga oropali ter krenili za tem v hišo Mihaila Penjevića. Zahtevali so od žene slednjega, da jim izroči denar. Penjevićeva jim je dala 1000 D, kakor je eden razbojnikov izjavil: Prišli smo, da ubijemo tvojeja moža Mihaila. Med tem so se začeli korakati. Penjević se je vračal od dela domov, v bližini pa se je pojavila patrulja orožnikov. Razbojniki, videč nevarnost, so nenadoma oddali na Penjevića in proti patrulji več strelav, kakor so pobegnili. Penjević je bil takoj mrtev. Pokojni, ki je bil občinski slovovalca in je bil za časa volitev v narodno skupščino kandidat radikalne stranke, zapušta ženo in štiri nepreskrbljene otroke.

„Veliki ruski korzo“ v Ljubljani. „Slavčeva maskarada“ 2. marca t. l.

Kar Vi potrebujete, to je Elzafluid. To pravo domače sredstvo katero prežene Vaše bolečine! Polzkušna pošilka D 27. — Lekarnar Eug. V. Feller, Stubica Donja, Elzafluid št. 238, Hrvatska.

Film svetovnih airakcij je »Senzacija dnevnika Harbor City Gazette«, ki se predvaja od danes do srede v kinu Matična. Je to eden največjih ekscentričnih filmov, ki smo jih dosedaj videli. Vratolomne atrakcije v zraku in sploh vsebina sama gledalca navdajata z navdušenjem in z grozo. Delanje je polno dramatične napetosti, izrednih ekstravaganc, rafiniranih trikovi ter pristno ameriškega izvora. Povsod, kjer je bil ta film dosedaj odigran, je vzbudil upravičeno zanimanje.

Turistika in sport.

INOZEMSKÉ NOGOMETNE TEKME.

Dunaj, 25. febr. (Izv.) Klub slabemu terenu so se vršile večerj prvenstvene tekme. Amature: Admira 3:1 (2:1) Amateuri dobro trenirani, Admira v igri še nesigurna. Rapid: Ostmark 3:2 (2:0) Rapid v prvi polovici izborn, Hakoah: Simering 3:2 (0:2) Hakoah je v drugi polovici v 5 minutah zabil tri goale. Viena: Waf 4:3 (1:0). Sportklub: Herta 2:0 (0:0) Herta je znatno okrepila svoje moštvo. Wacker: Slovian 1:1 (1:0).

Kino „Ljubljanski dvor“

25., 26., 27. februarja

Gospodična - gospa

v glavni vlogi dražestna Ica Lenckffy z najmodernejšimi, različnimi toaletami. Krasne slike morske obali Benetk in lepe, čiste narave.

Poizvedbe.

Klobuk zamenjal. Prosim onega gospoda, ki je v soboto dne 23. tm. ob priliki pregledovanja seznama za kuluk v magistratu posvetovalnici zamenjal moj klobuk s svojim da prinesa istega na naslov Pertot, Aleksandrova ulica 16/III., kjer dobi svojega nazaj.

Klo je Mihail Bubič? Urša Bubič iz Pregarij št. 72. p. Ubrov Istra prosi svoj prijatelje in znance, da bi ji blagovolili javiti bližnjišče njegova sina Mihaila Bubiča. Doma ga čeka velevažno pismo in gre se za njegovo veliko korist. Dobrotniku je pripravljena poravnati poštno stroške.

ZELEZNIŠKA NESREČA PRI SUNJU NA HRVATSKEM.

Vlak s 365 vojakov skočil s tira. Ranjenih 18 vojakov, med njimi 6 težko.

V soboto po 8. uri jutraj se je dogodila na progi Sisak — Sunja težka železniška nesreča. Iz Breda na Savi se je odpeljal zgodaj jutraj vlak s posebnim transportom vojaških rekrutov, ki so bili namenjeni v 30 vagnih, proti Zagrebu. Vožnja do Blinskega Kota je minila brez vsake nezgode. Ko pa je vlak, ki je vozil s predpisano brziho 30 km na uro, prišel na 10 pri Sunju, se je dogodila katastrofa. Lokomotiva je skočila s tira in zdrvela kakih 100 metrov daleč ob tračnicah in to tako tesno poleg, da so težka lokomotivna kolesa prežejala vse vjake, s katerimi so tračnice pritrjene na železniške proge. Tudi vsa proga je bila poškodovana in tračnice so na več krajih popakale, kot bi bile iz stekla. Po tej vožnji se je lokomotiva prebrnila s tenderjem vred na desno stran tračnic. Takoj za lokomotivo se je nahajal vagon službojočega vlakovodje Petra Delača, ki se je skoraj popolnoma razbil. Delač je dobil samo majhne poškodbe. Naslednjih pet vagonov je bilo najbolj poškodovanih. Tako je drugi vagon skočil na tender, v njega se je s silno močjo zaletel tretji tako, da so se stene prvega udrele. V tretji vagon se je skoraj do polovice zarinil četrti in v tega peti. V celotnem transportu je bilo 365 rekrutov s častniki. Ranjenih je bilo 18 vojakov, med njimi 6 težko. Enemu je bil udrt prsni koš drugemu so bile zlomane noge. Mrtev ni bil nihče. Strojvodja Heršak in kurjač Pin k sta odletela s stroja v sneg, ne da bi zadela kake večje poškodbe.

Nesreča je nastala radi proge, ki je bila v skrajno slabem stanju. Proga Sisak — Vinkovci je sploh menda ena najslabših na Hrvatskem in je radi teza zagrebška žel. direkcija odredila, da imajo vsi vlaki na progi od Sisaka do Novske voziti s predpisano hitrostjo 30 km na uro. Na lice nesreče je takoj prispel iz Zagreba poseben vlak s tehničnim orodjem, sanitetnim vozom, solonskim vozom z zdravilni, šefom zagr. direkcije Bobovićem, polkovnikom Kostićem in dr. z očiščevanjem proge se je pričelo takoj in je proga do danes že skoraj očiščena. Ranjeni so bili s sanitetnim vozom odpeljani v ošleško bolnico in doloma v Caprag. Promet na progi je bil v soboto in v nedeljo prekinjen ter so morali vlaki, vozeči iz Zagreba proti Beogradu ali obratno, voziti preko proge Dugo Selo — Novsko — Bred.

Ponesrečeni vojski so večinoma iz pirotskega okraja v Srbiji, razen kaplarja Mirkia Ratkovića, ki je iz Splita. Poleg njega so bili poškodovani slednji: Matija Kostić, David Živić, Vojin Stanković, Vden Protić, Vidomir Ognjavović, Kostadina Aleksović, Steva Živković, Dragoljub Miladinović, Svetozar Gjorgjević, Aleksandar Čirč, Milivoj Grljević, Pavle Mihajlović, Todor Rantić, Nedeljko Civić, Roko Vučković in Dušan Ristić.

KINO IDEAL predvaja v ponedeljek 25. torek 26. in sredo 27. t. m.

OTOK GROZOTE

(Torent)

Senzacijska drama v 5. dejanjih, v glavni vlogi Eva Novak. Kot doatek filma pa se predvaja izborna verzija v dveh dejanjih »Baby Peggy, razposajenka«.

Prednaznanilo:

VIHAR

Društvene vesti.

Društvo učiteljev meščanskih šol za Slovenijo je imelo svoj redni občni zbor v soboto, dne 23. tm. v Celju. Iz Sime Slovenije se je zbralo učitelstvo 27. mešč. šol v dekl. mešč. šoli v Celju, kjer je v veličastnem številu manifestirala za mešč. šolo. Zborovanje je pokazalo, da je četa slovenskih meščanskoških učiteljev četa kulturnih pionirjev, a tudi četa bojevnikov za obstanek, za razmah in procvet meščanskih šol.

Strokovna organizacija natakarjev hot, kav. in gost. uslužbencev v Ljubljani, je podarila namesto venca na krsto umrlega tovariša Alojzija Berlana vdovi umrlega s tremi nepreskrbljenimi otroci 450 Din.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:

VALENTIN KOPITAR.

VESELJE IN ZADOVOLJSTVO

ojo s obrabo vsake gospodine, ko vidi snežno-belo perilo. Z lahkoto in malo denarja doseže to, ako kupuje vedno le

MILO „GAZELA“

katero se dobi v vsaki trgovini!

Gospodarstvo.

LOMBARDIRANJE OBVEZNIC 7% DRŽAVNEGA INVESTICIJSKEGA POSOJILA.

V pozivu na podpisovanje 7% državnega investicijskega posojila iz leta 1921, ki ga je podpisal takratni finančni minister dr. Kosta Kumanudi, in ki je bil obelodanjen po vseh naših službenih in neslužbenih listih, je stalo med drugim tudi tole:

»Obveznice se lahko lombardirajo pri »Narodni banki« in njenih filijalkah v smislu zakonskih predpisov.

»Narodna banka« se je sprva vestno ravnila po teh predpisih in je redno lombardirala vsako količino 7% investicijskega posojila, lombardirala samo ni onega dela posojila, ki ni bil subvencioniran po privatnikih, marveč je bil prevzet po garancijskem sindikatu vseh naših denarnih zavodov. No, čim so sindikat, odnosno njega člani sukcesivno prevzemali nadaljnje dele posojila in izplačevali protivrednost finančnemu ministrstvu, so se mogle dotične obveznice v slučaju potrebe tudi lombardirati pri »Narodni banki«.

Pred par meseci pa ni več hotela »Narodna banka«, ne da bi koga predhodno o tem obvestila, lombardirati obveznic tega posojila, ne glede na to, da »li te obveznice prezentirajo na lombardirane, razna podjetja ali celo privatniki. Obveze, ki jih je prevzel finančni minister pri pozivu na podpisovanje in če tudi nima zakonske moči, bi se vendar ne smelo tako bagatelizirati. Mnogi so svoj kapital ali del svojega kapitala vložili v obveznice tega posojila, ker so bili sigurni, da bodo v slučaju potrebe lahko s lombardiranjem tega posojila prišli do potrebnih sredstev. Kako more sedaj »Narodna banka« kršiti to obveznost, ki jo je prevzel finančni minister? Ako bo država ponovno potrebovala denar in ako bo zopet prisiljena, da se obrne na domače gospodarske kroge, ali bo kdo veroval temu, kar bo z ozirom na to posojilo obljubil takratni finančni minister? Ali se ne bo marsikateri upravičeno vprašal: Kje imamo kakšno jamstvo, da ne bomo zopet izigrani? Kaj nam pomaga podpis in obljuba finančnega ministra, ako »Narodna banka« ali kdo drugi enostavno preide na dnevni red preko te obljube?

Pri vsakem izdanem posojilu ima država možnost, da izigra obveze, ki jih je prevzela. Ona lahko reducirata tudi obrestno mero, lahko celo ustavi plačevanje obresti; vse to lahko stori... nekaj pa ne more doseči, to je, da bi spričo taknega postopanja mogla računati na nova posojila. Čim občinstvo pride do prepričanja, da država ne izvršuje obveznosti, ki jih je prevzela, mu za vedno reide volja, da bi prevzemalo nove obveznice raznih državnih posojil.

Ne samo radi tega, ker je treba enkrat prevzete obveznosti respektirati, marveč poglavito radi tega, ker je država prisiljena posegati zelo često po novih posojilih, se mora država potruditi, da ostane njen kredit intakten in da se od nje prevzeta obveznost tudi izvršuje. Toda ni dovolj, da se redno izplačujejo obresti, marveč se morajo strokito izvrševati tudi vse one obveznosti, ki jih je država prevzela pri emisiji posojila. Kdo bo državi verjel, ako bo pri prihodnjem posojilu in s podpisom svojega finančnega ministra svedčano izjavljala, da se bodo obveznice tega novega posojila lahko lombardirale pri »Narodni banki«, ako je občinstvo prepričano, da je slična obveznost ministra dr. Kumanudija ostala samo na papirju?

Dopuščamo, da država v izrednih slučajih, n. pr. vojne ali kaj sličnega, ne izpolnjuje vseh obveznosti, ki jih je prevzela z ozirom na kakšno posojilo, nikakor pa ne moremo razumeti, da država ne izpolnjuje svojih prevzetih obvez v dobi, ko so bile razmere že znatno konsolidirane.

Račun lombarda pri »Narodni banki« je znašal koncem leta 1923. okrog 190 milijonov dinarjev. Dasi ni v tem pogledu nobene specifikacije, vendar smo prepričani, da tvorijo veliko večino lombarda obveznic 7% investicijskega posojila, in sicer iz enostavnega razloga, ker v naši notranji cirkulaciji ni drugih papirjev, ki bi se dali lombardirati. Investicijsko posojilo znaša 500 milijonov dinarjev in čim bi bilo vse lombardirano pri »Narodni banki«, bi ta lombard pri današnjem kursu ne mogel znašati več kakor 300 milijonov dinarjev. Ker pa je znano, da se je velika večina tega investicijskega posojila upotrebila za razne varščine in jamstva, je že iz tega razloga nemogoče, da bi se mogel vse iznos tega posojila lombardirati pri »Narodni banki«.

Po našem računu bi preostalo od investicijskega posojila, ako odbijemo vse ono, kar je bilo že lombardirano in kar je deponirano kot garancija in kavcija, samo nekoliko 10 milijonov dinarjev. Naravno je, da bi ves ta iznos ne bil lombardiran, ker vsi posestniki tega posojila nimajo otrebe, da bi lombardirali svoj del posojila. Potemtakem bi se največ 50 do 60 milijonov dinarjev investicijskega posojila moglo še lombardirati pri »Narodni banki«.

Vsiljuje se sedaj vprašanje, jeli je oportuno radi borih 50 do 60 milijonov dinarjev, ki se jih še lahko lombardira od investicijskega posojila, da se ne izpolnjuje obveza, ki jo je prevzel sam finančni minister? Ob vsi deflacijski politiki današnjega finančnega ministra bi 50 do 60 milijonov dinarjev manj ali več v prometu ne igralo nobene vloge, ker bi ta povečani kontingent novčanice ne znašal več nego 1% od današnjega denarja, ki kroži v prometu. Ali se izplača radi tega bagatelne zneske ne izvrševati prevzete obveznosti in tako rušiti državni kredit? Kakor smo že naglašali, bo država še morala apelirati na javnost, da podpisuje posojila, toda javnost bo vsikdar vprašala, da-li država, kakor vsak drugi dolžnik izpolnjuje obveznosti, ki jih je prevzela? In če bo javnost prišla do prepričanja, da država, odnosno ustanove, ki stoje nji blizu, tako lahko prehajajo na dnevni red preko prevzetih obveznosti, bo si pač marsikdo premislil, da bi podpisoval kakšna posojila.

Pri emisiji 7% državnega investicijskega posojila je takratni finančni minister dr. Kumanudi prevzel tole obveznost:

»Obveznice se lahko lombardirajo pri »Narodni banki« kraljevine SHS in njenih filijalkah po zakonskih predpisih.

Zato je v interesu našega državnega kredita, da se ta obveza tudi izpolni! Z ozirom na to pričakujemo, pa tudi zahtevamo, da »Narodna banka« pri izvrševanju teh obveznosti tekoj ponovno prične s lombardiranjem obveznic 7% državnega investicijskega posojila iz leta 1921.

Okrog bilanc delniških družb.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani.

Sezona bilanc naših zavodov je prišla. Kot prvi denarni zavod izmed ljubljanskih stopa v kolo letos s svojimi letnimi računi Kreditni zavod za trgovino in industrijo, čigar občni zbor se je vršil pod predsedstvom gospoda Ivana Kneza pretekli petek dne 22. februarja. Iz gospodarsko jako zanimivega poročila upravnega sveta, ki ga je podal ravnatelj g. Avgust Tosti povzemamo sledeče:

V hitrem begu velikih dogodkov zdrži hitro kakor časa tek mimo nas mnogokateri pojav znamenite gospodarske važnosti. V prošlem letu smo brez večjih vidnih stresljev prestopili tudi v starem kronskem področju naše države v dinarje. Prehod od nižje edine krone na višjo dinarja je gotovo dejstvo. V poslovnem življenju je računavanje v dinarjih strumno izvedeno, v zasebnem gospodarstvu krona še ni iz spomina in računa. V zvezi z drugimi okolnostmi je prehod od krone na dinar vsekakor učinkoval dražljivo. V jedru krepko, je naše gospodarstvo šlo preko te čeri brez večje škode prav tako kakor preko valutne reforme. V preteklem letu so romanske valute zgubile na svoji internacionalni vrednosti. Nemška marka je zapadla katastrofi tako, da je postala neodidno potrebna uvedba rentne in zlate marke. Avstrija je ohrdžala svojo stabilizirano krono kot plod smotrane provajane sanacije. Poljski in madžarski denar je imel minulo leto svojo zelo nemirno dobo. Po nove iznemembe v gospodarstvu naših sosedov in naših kunčijskih interesov naravno niso baš gladile kupčijskih potov naši trgovini in industriji. Osohito je naša eksportna trgovina in industrija občutevala posledice velikih izprememb v Nemčiji.

Tekom preteklega leta je v naši državi gospodarska konsolidacija v vsakem oziru napredovala. Razveseljujoče dejstvo je napredujoča zavest naših gospodarskih krogov o velikih skupnih interesih in enotno postopanje v očuvanje ekonomskih interesov. Promet se je odločno izboljšal na suhem in na vodi, razvija se že točneje in dokaj glajše. Imeli smo tudi dokaj ugodno letino.

Bodreč pojav je dejstvo, da se vrača vera in zaupanje v nacionalni novec. Prej le preživo kolebanje vrednosti dinarja je prenehalo. Izvzemši mimgredočih vibracij je kazal dinar celo leto rahlo vzpenjavno tendenco. Zadnje mesece se je ustabil na višini 6.50 v Curihu. Ugodno prognozo za razvoj naših gospodarskih prilik dopušča sporazum z Italijo. Dolgoletno nesoglasje je pomenjalo odprto rano, ki je trovala naš gospodarski organizem.

Neljub moment zanaša v preteklem letu v naše gospodarstvo trdo pomankanje gotovine, velika tesnoba na denarnem trgu in draga obrestna mera. Do druge polovice leta 1922 v Sloveniji ni bila ravno trda za denar in kredit tudi obrestna mera se je gibala v smagljivih merah. Poslej pa se je pričnela napetost stopnjavati od roka do roka. Lani tudi po novem letu pičnost ni popustila, marveč je trajno napredovala ter se je tekom druge polovice prošlega leta ustanovila tudi pri nas kot stalen neprijetni gost. Trde posledice denarne tesnosti se opažajo zadnje mesece v Sloveniji v gospodarstvu vseh sod. Stagnacija je zajela malone vse stroke našega gospodarstva. Zastoj je nastopil v industriji, trgovini in obrtu. Tudi agrarne sloje bremeni denarna draginja. Napeti položaj na denarnem trgu nalaga previdnost vsem poslovnim krogom. Discipline in prudenosti treba na pragu pred vsako večjo kupčijo. Hkratu občutevamo močen pritisk na naših blagovnih tržiščih vsled nadmočne inozemske konkurence, ker je naša produkcija obdana vsenaokoli od industrijalno mogočno razvitih sosedov z dobro merkantilno in eksportno organizacijo.

Sredi te denarne pičnosti se je naš zavod vestno zavedal svoje velike naloge napram svoji številni trgovski in industrijalni klijenteli ter je tudi v tej sili razmer z vso možno kulanco gladko oskrboval vse legitimne kreditne potrebe v domači in tuji moneti.

Poslovanje našega zavoda se je v preteklem letu gibalo precej v istih mejah kakor v letu 1922. Zaznamovati imamo celo napredek v vseh panogah vkljub stagnaciji v poslovnem življenju.

Celokupni blagajniški promet v letu 1923 je znašal Din 1.409.860.663.44 proti Din 1.271.286.545 v letu 1922. Stanje menic koncem leta 1923 je bilo Din 28.756.517.51. Stanje dolžnikov in sicer bank Din 81.420.063.42, drugih dolžnikov 109.539.468.33, skupaj 190.959.531.75 D. Stanje kreditorjev D 234.063.527.42. Celokupni promet v letu 1923 je znašal Din 15.389.820.000 proti prejšnjemu letu 10.547.216.000. Udeležbe pri trgovskih, industrijskih in drugih podjetjih so se znatno razširile. Upoštevajoč današnje težke gospodarske prilike se mora priznati, da so skoro vsa podjetja vendar dobro uspevala. Pri delniški glavnici Din 5.000.000 in rezervnih fondih Din 2.484.870.20 je znašal čisti dobiček Din 1.922.650.46. Redni občni zbor je temeljem poročila nadzorstvenega sveta odobril soglasno predložene letne račune in sklenil 10% dividendo. Podpornemu skladu uradništva se je dalo Din 125.000 in za občekorisne namene Din 50.000. Izredni občni zbor dne 24. jan. je sklenil povišati delniško glavnico od 5 milijonov na 12 in pol milijonov dinarjev. Porisovanje novih delnic je bilo završeno od 15. februarja 1924 s popolnim uspehom.

—g Občni zbor vinogradskega društva za novomeški okraj se je vršil včeraj v nedeljo dopoldne na grmiski kmetski šoli ob prav letem številu društvenih članov in drugih interesov. Poleg drugih običajnih točk, se je obravnavalo glasi vprašanje glede trgovinske pogodbe z Italijo. Sklenila in odposlala se je ministrstvu v Beograd resolucija glede propovedi morebitnega uvoza italijanskih vin v Jugoslavijo.

lo. Pri volitvi je bil izvoljen zopet stari odbor s šolskim ravnateljem g. Skallekim na čelu. Društvo šele sedaj okrog 100 članov. Občnemu zboru je sledila vinska poskusna in merjenje od vinogradnikov novomeškega in semiškega okraja osebno seboj prinesenih vinskih vzorcev. Povprečna alkoholna vsebina je znašala 8% do 10

in pol pri boljših sortnih vinih 11 do 12% in celo 14—15% (Ulm-Kleevev). Zbog pomankanja kupcev pa ni prišlo skoro do nikake pomembne kupcije. Sicer ta priredba ni imela vinskijskega značaja, ker drugače bi se moralo to med tednom vršiti ko se gostilničarji lahko od doma oddaljijo.

Nainovejša poročila.

ZAKLJUČEK NAČELNE DEBATE O PRORAČUNU.

Zanimiva izjava posl. Rankovića in zastopnika Nemcev.

— Beograd 25. februarja. (Izv.) Današnja seja se je pričela ob 9.30 dopoldne. Prometni minister dr. Kojić je pred prehodom na dnevni red izjavil na interpelacijo o gradnji Jadranske železnice Beograd-Kotor, da je gradnja te proge odvisna od Bleerovega posojila. Zadevni zakon vsebuje dva dela, finančni in tehnični. V tehničnem delu so bile določene modalitete za gradnjo te proge. Drugi del tega zakona doslej ni izveden. Vprašanje financiranja gradnje Jadranske železnice je odvisno od nadaljnjega rešitve spora z Bleerovo skupino radi posojila. Generalna direkcija prometa je izdala načrt proge, realizacija tega načrta, trasiranje, osebno na je odvisna tudi od finančnega stanja države. Vzporedno s to progno ima država v načrtu zgraditi še dve drugi progi do jadranskega morja, tako da bi šle te proge k morju tako, da bi teklo po severnem, srednjem in južnem delu Dalmacije. Ostali ministri so nato odgovarjali na druge razna vprašanja, na kar je zbornica končno prešla k nadaljevanju razprave o državnem proračunu za leto 1924/25.

Posl. Mihailo Gjurjević (rad.) je zagovarjal proračun in vladno politiko.

Posl. Mihailo Ranković (rad.) je med snolno nazlivostjo stvarno in mirno kritiziral sestavo proračuna ter izrekal gladi glaslo radi nene finančne politike. Njegova izjava na o parlamentu povzročila veliko neodobravanje, ker je član vladine večine obhvalil pravilika in neznanost davčna breme, ki jih narod ne more več vzdržati. Posl. Ranković je zlasti grlat nepravilno sestavo budeta, absolutno je nemogoče, da bi mogel narod še nadalje plačevati 500% davčne doliade, tako da pride na 1 dinar davnega davka 12 Din 7 para davčnih doliad. Pomeje začasne davčne doliade do po sedanjem davčnem sistemu kratkoročno nastale stabilne in se brez vsakega razloga vstavljajo kratkoročno v finančni zakon. — Koncem svojega govora je posl. Ranković kratko izjavil, da proračun kot neutemeljen zavrača. »Smatram proračun za nepravilno sestavljen in ga ni treba sprejeti«.

Posl. Hans Moser (nem. kl.) se je v imenu Nemcev pridružil izjavam predgovornika ter izjavil, da bo njegov klub glasoval proti proračunu.

S tem je bila generalna debata zaključena in na popoldanski seji se prične načelna glasovanje o proračunu.

IZVEDBA RESKEGA SPORAZUMA.

— Beograd, 25. februarja. (Izv.) Danes dopoldne so prispela s Sušaka podrobna poročila o izročitvi Baroša, Delte in Bankina našim oblastem. Včeraj ob 9. dopoldne so italijanske oblasti izročile Baroša, Delto in Bankino našim oblastem mirno in resno brez vsakega incidenta. Med sprevedom, ki ga je simholično v znak razširjenja naše su-

vernitete na tem kraju, priredila četa pehote pod poveljstvom podporučnika v spremstvu velike množice naroda, je vladala ves čas v baroški luki silna burja. Vse je bilo mirno.

V sredo 26. t. m. se izroče ostali po reškem sporazumu nam priznani kraji severno Reke in je s tem meja, oziroma mejna črta napram Reki definitivna.

Za 2. marca določene svečanosti povodom aneksije Reke po Italiji so se pričele radi boleznih italijanskih kralja na 15. marca.

INICIJATIVA ZA ITALIJANSKO - JUGOSLOVENSKO ZBLIZANJE NA BANČNEM POLJU.

— Trst, 24. februarja. (Izv.) »Agencija Stefania« poroča službeno z dne 23. t. m. iz Rima: Ministrski predsednik Mussolini je popoldne prejel v palači Chigi dr. Kamenarovića, upravnega svetnika »Jadranske banke« v Beogradu g. Fulejca, predsednika in Aleksandra Rossinja, upravnega svetnika »Banca Adriatica« di Trieste. Imenovani gospodje so ministrskemu predsedniku poročali o akciji za zblizanje obeh držav na gospodarskem polju ter predložili konkreten program za akcijo, da se čim najbolj poglobi industrijski in trgovinski odnosi z Jugoslavijo. Dotaknili so se tudi drugih posamnih vprašanj, ki se nanašajo na bodoče akcije obeh bank, ki nameravate tudi v prihodnje v popolnem sporazumu delovati za uresničenje že določenih namenov. Ministrski predsednik Mussolini je izrazil svoje simpatije za to akcijo in obljubil obema zavodoma svojo popolno podporo.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 25. februarja. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 13.82—13.92, Pariz 3.49—3.54, London 342.50—345.50, Dunaj 0.1118—0.1138, Praga 2.31—2.34, Trst 3.44—3.47, Newyork 79.50—80.50. Valute: dolar 79.

INOZEMSKE BORZE.

— Curih, 25. febr. (Izv.) Današnja borza: Beograd 7.20 blago, Berlin 1.31 blago, Amsterdam 215.60 srednji tečaj, Newyork 5.77 bl., London 24.89 bl., Pariz 25.60 den., Milan 25.10 den., Praga 16.80 bl., Bukarešta 3.20 bl., Sofija 4.40 sred. teč., Dunaj 0.008130 bl.

— Trst, 25. febr. Beograd 29.05—29.20, Dunaj 0.325—0.328, Praga 66.90—67.25, Pariz 101—101.50, London 98.90—99.15, Newyork 22.90—23, Curih 397—400.

JUHAN

Slovencl!

Kupajte lastne izdelke, če so boljši kot tuji!

Edini »Juhan« se izkaže v preizkušnji juhinih ekstraktov, da nanj ni iz samega krona izvrstno pravo juho!

Vsi tuji izdelki odnovedo!

Pisemski papir

v mapah in skatljah na drobno in debelo priporoča

Narodna knjigarna,

LJUBLJANA, Prešernova ulica 2.

Ugodna priložnost!

Pisalni stroji na obroke

Schapiograph in schapiografske potrebščine

The Rex Co

Ljubljana, Gradišče 10

Telefon 263.

Čajna Ročka

Mladeniško čilost črpam

iz aromatičnega in izdatnega

Čaj z znamko ČAJNA ROČKA

ki z izrednimi svojstvi, finostjo, aromo in izdatnostjo celo v visoki starosti vpliva pomladilno.

Čaj z znamko »Čajna ročka« se dobiva le v izvirnih zavrtih z natisnjeno varstveno znamko »Čajna ročka« v vseh z lepki označenih trgovinah.

Anton Gams

Najin nad vse ljubljani mož in oče, gospod
užitiški prejemnik v pokoju
je previden s svetimi zakramenti v nedeljo zjutraj v
89 življenjskem letu Bogu izročil svojo dušo.
Pogreb blagopokojnika bo v torek, 26. februa-
rija ob pol 3. pop. s Karlovske ceste 19.
V molitev ga priporočata žalujoči
žena in hči Dragica, učiteljica.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze sočutja ob prebriski iz-
gubi dragega moža, očeta, sina, brata, svaka in strica,
gospoda
Ivana Južina
drž. čerjara v pokoju
izrekamo tem potom vsem najiskrenejšo zahvalo.
V posebno dolžnost si pa štejevo zahvaliti se
g. primariju dr. Goestlu, č. sestram in osebju v za-
vodu za veliko skrb, ki so jo ranemu nutili tekom
dolgotrajne bolezni, in g. dr. Šavniku, delegatu mi-
nistarstva financ, in tajniku dr. Šmaku, zastopniku vse-
učilišča, in g. Steletu za njegovo naklonenost, vsem
priateljem in znancem, ki so blagega pokojnika spre-
mili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku.
V Ljubljani, dne 25. februarja 1924.
Žalujoči ostali.

Stavbeni mojster

Z dobro trgovsko usposobljenostjo se
udeležim s 300.000 Din pri dobro-
dojem trgovskem ali industrijskem
podjetju. Ponudba pod „Sicher-
stellung“ na Aloma Company,
Ljubljana.

Klavirski delavnica

R. WARBINEK Ljubljana
Miklovska ulica 8.
Popravilam in oglašujem klavirje
in harmonike strokovno in cenovno.

Pisalni stroji, potrebščine

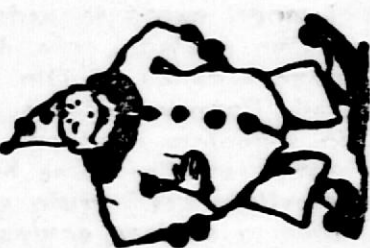
mehanična delavnica
(popravilnica)
L. BARAGA, Ljubljana,
Solunburgova ulica 6-1.

Tovarna avtomobila

1 Pross-Büssing, 1 Praga, oba 4
tone, generalno popravljena, polno-
gumasta, v prav dobrem stanju,
na prodaj po Din 62.500 za ko-
mad pri „AGRARIA“, d. d. Ča-
kovec.

Čenjenim damam!

Proste nakupne vrile za
pisane talijane, pogosto si
zaloge pri
A. Sinkovic nast. K. Soss
Ljubljana, Mostal trg 19.
Predaja po kreditnih cenah!

Pisemski papir
priporočam
Narodna knjigarna.

Za odgovore uprave
naj se prikaže
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

Kupim

Kupi se železen
štedilnik.
Ponudbe s cenno na upra-
vo „Slov. Narod.“ 1438

Službe

Čvrst učenec
poštenih staršev se sprej-
me takoj v trgovino ši-
valnih strojev in kolca.
— Ponudbe pod „Učenec“
1445 na upravo „Sloven-
skega Naroda.“

Potnik

po Sloveniji dobro vpo-
slanega, s plačo in dnevi-
nicami — sprejemno.
— Ponudbe pod „Kavcija“
Din 10.000 na Aloma
Company, Ljubljana. 1428

Pisarniškega vodjo
sprejme agencija v Ljub-
ljani. Prednost oni, ki
polože kavcijo. — Po-
audbe pod „Eksistencija“
na Aloma Company,
Ljubljana. 1429

Službo
skladščnika,
ekspeditorja, vratarja ali
kaj sličnega išče reduci-
ran poduradnik, več hr-
vatskega, nemškega in
italijanskega jezika. Na-
stop takoj. — Naslov po-
ve uprava „Slovenskega
Naroda.“ 1420

Izložbeni aranžer,
ob enem prvovrsten pro-
dajalec — dalje izurjena
prodajalka, ki ima posta-
vo za pomirjanje mode-
lov (Probiermadam), —
se takoj sprejmeta pri
tvrdki „Elite“, Ljubljana,
Prečernova ulica 9. 1423

Gospodična,
trgovsko usposobljena, z
znanjem nemškega in ita-
lijanskega jezika, že doli-
čana brez službe, išče me-
sta k otrokom pri boljši
družini; opravlja bi tu-
di lahka hišna dela. —
Ponudbe pod „Poštena“
1433 na upravo „Sloven-
skega Naroda.“

Hočete zaslužiti?
V vsakem trgu dobi spo-
sobna oseba lep zaslu-
šek — Pišite na: R. Co-
tič, Vrhnika. 1237

Prodaj

Razno opravo,
gospodsko sobo, šminka,
slike, svetilke itd. pro-
dam. — Aiskerčeva ce-
sta 15. 1363

Prodaj se možki
kožuhast plašč
(Stadtpelzmantel), že nov
— zelo poceni radi odpo-
tovanja. — Poizve se:
Prule 17. 1411

Sesalni stroj
za prah,
4 konjske sile, s novim
motorjem, se takoj pro-
da. — Kje, pove Fran
Perdan, Gosposka ulica
3, Ljubljana. 1379

Angleški „Singer“
šivalni stroj,
popolnoma nov, kabinet-
na oprema, pet predalov
central Bobbin, ter nova
smoking-obleka za sre-
dno postavbo — naprodaj.
— Poizve se iz prijazno-
sti v trgovini Dežman,
Sv. Petra cesta 12. 1446

Izborno vpeljana
gostilna,
na zelo dobrem glasu,
oddaljena pol ure od Ma-
ribora, se s inventarjem
in celim posvodom vred-
radi družinskih razmer
ugodno proda. Posedstvo
z gospodarskim poslop-
jem obsega iz 10 orolov
polja in travnikov. — Po-
nudbe se prešle pod:
„Gostilna št. 107“ — na
Oglasni zavod Fran Vor-
sič, Maribor. 1354

Stanovanja

Soba se odda
dvema gospodoma ali di-
jakoma. Električna raz-
svetljava. — Naslov po-
ve uprava „Slovenskega
Naroda.“ 1422

Odda se soba,
opremljena, — event. s
hrano. — Naslov pove
uprava „Slov. Narod.“ 1400

Soba,
mirna in zdrava, s hrano
— se odda dijaku.
Naslov pove uprava „Slov.
Naroda.“ 1402

Lepa zračna soba,
neopremljena, s električ-
no razsvetljavo in s pro-
stostim vzhodom, v sredi-
mesta se takoj odda naj-
raje v pisarniške svrhe.
— Naslov pove uprava
„Slov. Narod.“ 1425

Stanovanje,
obstoječa iz treh sob,
kuhinja, kopalnica in pri-
ključni, dva vrta, v vili,
30 minut od glavne pošte
— se takoj odda. — Na-
slov pove uprava „Slov.
Naroda.“ 1443

Lokali

Pisarna
v bližini sodnice, s elek-
trično razsvetljavo in te-
lefonom se odda s 1. aprila.
Naslov pove upra-
va „Slov. Narod.“ 1310

Pisarna
ali skladišče, primerno
tudi za pisarno, se išče
v bližini glavnega kolo-
dvara ali glavne pošte. —
Ponudbe pod „Pisarna“
takoj/1432 na upravo
„Slov. Narod.“ 1432

Nezremitnine

Rodbinska hiša
z velikim vrtom po kupi
ni pogodbi takoj vse na
razpolago. — Ponudbe
na: I. Ule, Maribor, No-
va vas, Vrtna ulica 8.
1437

Prodaj se posedstvo,
hiša, s gostilno, pet ora-
lov zemljišča, ob glavni
cesti na prometnem kra-
ju — po ugodni ceni.
— Stefan Kanceler, Tremar-
je pri Celju. 1424

Prodaj se eno-
nadstropna hiša
s gostilniško obrtjo v
pomembnem kraju na Go-
rskem. — Naslov po-
ve uprava „Slovenskega
Naroda.“ 1363

Parcela
v lepi legi ob kanalizir-
rani cesti pod Tivolijem
se prodaj po Din 35.— za
1 m². — Vprašanja pod
„Nakup 35/1394“ na upr.
„Slov. Narod.“

Lepo posedstvo,
oddaljeno pol ure od Ma-
ribora, obstoječa iz lene
hiše in gospodarskega
poslopja, z 12 orali po-
lja, travnikov in vira-
grada se ugodno proda.
— Pojasnila se dobe pod
„Posedstvo št. 108“ od
Oglasnega zavoda Fran
Vrščič, Maribor. 1353

Dopisovanje

Katera mlada
dama
išče boljše rodne hiše bi
poderila srce za svetobno
uglednemu, dobrodu-
šnemu trgovcu in po-
sredniku. V lesni strobi
dobro verzirane imajo
prednost. — Vdove brez
otrok niso izključene. —
Ponudbe, če mogoče s
sliko, pod „Blago sree“
1421 na upravo „Slov.
Naroda.“ Diskrecija za-
jamčena.

Pisarna
ali skladišče, primerno
tudi za pisarno, se išče
v bližini glavnega kolo-
dvara ali glavne pošte. —
Ponudbe pod „Pisarna“
takoj/1432 na upravo
„Slov. Narod.“ 1432

Razno

Za dojenčke
priporočajo strokovnjaki
samo „Juvenol“-pospalni
prasek: za oslabele otro-
ke samo „Baras“-emulzijo
ribjega olja s glicerofos-
fati. — Pazite strogo na
varstvene znamke „Juve-
nole“ in „Baras“ ter odklo-
nite odločno vsa tuja
nadomestila. — V zalogi
na vseh večjih lekarnah.
Glavno zastopstvo za
Slovenijo — „Salus“, d.
v Ljubljani 1272

Iščem družabnika
za splošno mizarstvo. —
Imam kompletno urejeno
delavnico, dobre edio-
malce. Potrebno vsota 30
do 50 tisoč dinarjev. —
Zelim sodelovanja. Inter-
esentu brez otrok stane-
vanje. — Pisemna pouka-
be pod „Mizarstvo“ na
Aloma Company, Ljub-
ljana. 1427

Klavirje,
harmonije, godala, stro-
ve in potrebščine, na
drobno in debelo — M.
Mušič, Ljubljana, Šelen-
burgova ulica 6. 9692

Strojno pletenje
Haring, Cevljarska ulica
št. 4 — izvršuje nogavice
iz najboljšega bombaža
in flora. Podpletje vse
vrste nogavice; tanke in
debele. 1347

Pohištvo,
raznovrstne opalnice, je-
diline, kuhinjske opreme
itd. — ardim po zelo
ugodnih cenah — Matija
Andrievič, mizarstvo,
Zaloga pohištva Višava,
danska cesta 6. 1403

Družabnik
se išče za daljneposla-
klet in oljarno: odda se
tudi proti kavciji v na-
jem. — Ponudbe na
Oglasni zavod Štirn-
Maribor. 1436

Družabnik
ki bi osebno sodeloval
pri trgovskem podjetju,
se išče. — Ponudbe pod:
„Merkure“ na — Aloma
Company, Ljubljana. 1430

Točilnice.
Točilnice (Schankkeimich-
tungen) za hotele, kavane,
ne, restavracije, buffete
itd. — Tovarna hladilnih
omari in hladilnih naprav.
— „Dravac“, d. d. Mar-
ibor, T. 256. — Zahtevati
te prospekt! 1274

Družabnika
iščem radi bolerni, kato-
ri bi lahko samostojno
vodil najmanj eno leto.
Pogodba triinpolletna. —
Glavni pogoj pošten zna-
čaj. Naslov pove upra-
va „Slov. Narod.“ 1442

Mednarodni vzorčni velesejem

v PRAGI

od 16. do 23. marca 1924.
Najugodnejša prilika za nakup
vsakovrstnega blaga, ki je razstavljeno
v 17 skupinah. — Nad 2000 razstavljalcev
— Izredne potovalne ugodnosti —
33% popusta na češkoslovaških želez-
nicah, veljavno tudi za brzovlake. —
75% znižani vizumi za potni list —
Polisnila in legitimacije dajo:

Cehoslovaški konzulat
Ljubljana, Breg 8.

Aloma Company d. z o. z.
Ljubljana, Kongresni trg 3.

Dr. Dralle's
Malattine

glicerinov in medeni sok brez
talilobov.

Cud v tega učinka proti pordečeli, krhki in raz-
pakani koži. — Fino parfimirano.
Milo Malattine. Puder Malattine.
Dobiva se poroč.

Glavna zaloga za preprodajalce ISIS D. D., oddelak
Juri Dralle, Zagreb, Palmotičeva ulica broj 66.

Inspirirajte v „Slov. Narodu“

AMERICAN MOTORS

Prodaja
motornih vozil in opreme družba z o. z.

Lastnica trdke
K. ČAMERNIK & KO.
(Barešić & Šabec)

Si usoda sporočiti, da je prevzela doseda-
njo trdsko K. ČAMERNIK & KO., v nameri
razširiti dosedanji delokrog čimbolj. Tudi
nova trdka bo delovala pod istim vodstvom.

„AMERICAN MOTORS“ uvaža in dobavlja izdelke najboljših in največjih tovarn
sveta: FORD automobile; LINCOLN, 8 cilind. luksuzne vozove „Fordov“ naj-
boljši voz sveta; FORDSON TRAKTORJE univerzalne motorje za pogon v polje-
delstvu in industriji; OLIVER pluge ter druge poljedelske stroje; INDIAN mo-
torna kolesa, ki so zadnja 4 leta držala svetovni rekord ter so v Jugoslaviji vedno
zmagovala; FIAT automobile, zmagovalce v Grand prix kontinenta; CHAMPION
najbolj razširjene vžigalne sveče; MICHELIN-CABLE pnevmatike največ zahtevano
znamko Evrope; OPREMO in vse potrebščine najnovejšega izvoda. Na razpolago
je DELAVNICA z desedanjim izurjenim in preskušanim osebjem in z najbogatejšo
zalogo rezervnih delov. Vsakovrstne INFORMACIJE dajemo vsikdar drage volje
in brezobvezno.